

SLOVENSKI JADRAN

LETO III, ŠTEV. 24

Koper, petek 11. junija 1954

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

TINE REMSKAR, predsednik CK LMS

MLADINSKI FESTIVAL MANIFESTACIJA BRATSTVA

Vse bolj se približujejo dnevi, ko bo mladina dveh sosednjih republik — Hrvatske in Slovenije — manifestirala svojo bratsko povezanost. Tej manifestaciji enotnosti mladega rodu nove Jugoslavije, ki bo tokrat našla svojega izraza v kulturnem, telovadnem in športnem prizadevanju mladine, bosta priča mladina in ljudstvo okrajev Koper in Buje. Da, priča, toda priča samo v toliko, v kolikor bodo privedite festivala omejene na področje teh dveh okrajev, sicer pa bo tudi koprski in bujski mladina kakor vsi ostali v tistih dneh v mislih, besedah in dejanjih združeni v enoten in skupen val bratske povezanosti.

Bogata in svetla je zgodovina mlade generacije nove Jugoslavije. Vsa njena prizadevanja v predvojnih, vojnih in povojnih letih so bila usmerjena v borbo za svobodno in lepše življenje vsega našega ljudstva, zlasti na mladine. Borila se je in delala za to, da bi svetel ideal socializma postal stvarnost. In res, velik ter poglavitni del njene borbe, ki je hkrati skupna borba vseh poštenih ljudi Jugoslavije, je uspešno dobojevan. Materialni izgradnji, ki je sledila oboroženi revoluciji, katere izpopolnjevanje bo segalo še daleč v prihodnost, sledi vse bolj in bolj kot osnovna — duhovna izgradnja ljudi, izgradnja ljudi v socialistične državljanke naše družbene skupnosti. V tej smeri se aktivnost in borba vseh mladih sil Jugoslavije nadaljuje ter predstavlja hkrati njihovo osnovno dolžnost. Festival hrvatske in slovenske mladine pa tudi italijanske mladine, ki živi svobodna v mejah nove Jugoslavije, bo zato prikaz, čeprav ne popoln, nemajhne aktivnosti, ki jo naša mladina razvija tudi na tem področju. Ta festival naj le v skromnih obrisih prikaže vso nezadržanost mladine in njeno voljo pri krepitvi duha in telesa, prikaže naj, kako široko in množično je področje dejavnosti, ki ga naša mladina iz dneva v dan zavzema, hkrati s tem pa sebi kuje vrlino, lastne mladi generaciji, ki živi v socialistični deželi.

Mladinski festival v Kopru in Bujah je praznik mladine Slovenije in Hrvatske, to je največja manifestacija mladih Jugoslavije in letošnjem letu. Mladina ga je z vso upravičenostjo imenovala »praznik mladine«. Nestrpnost v pričakovanju tega veličastnega dogodka ni posebnost samo mladine bujskega in koprškega okraja, ki bo tokrat imela še posebno čast sprejeti svoje mlade tovariše iz ostalih krajev naših dveh republik, poleg tega pa tudi mlade predstavnike iz Trsta, Gorice in Koroške, ta nestrpnost preveča tudi vse mlade iz Hrvatske in Slovenije, ki se na to festival že dolge mesece radostno pripravljajo in seveda, ki ga zlasti težko pričakujejo. Vsi bi se ga radi udeležili, pa čeprav samo kot gledalci. Koliko prizadevnosti, volje in napore je terjal zadnji čas, ko se je odločalo o nastopajočih na tem festivalu. Vsak je hotel in želel biti boljši, vsi bi bili radi deležni priznanja tisočev mladih tovarišev, ki se bodo festivala udeležili. Zal je bilo treba izbrati le najboljše od najbolj-

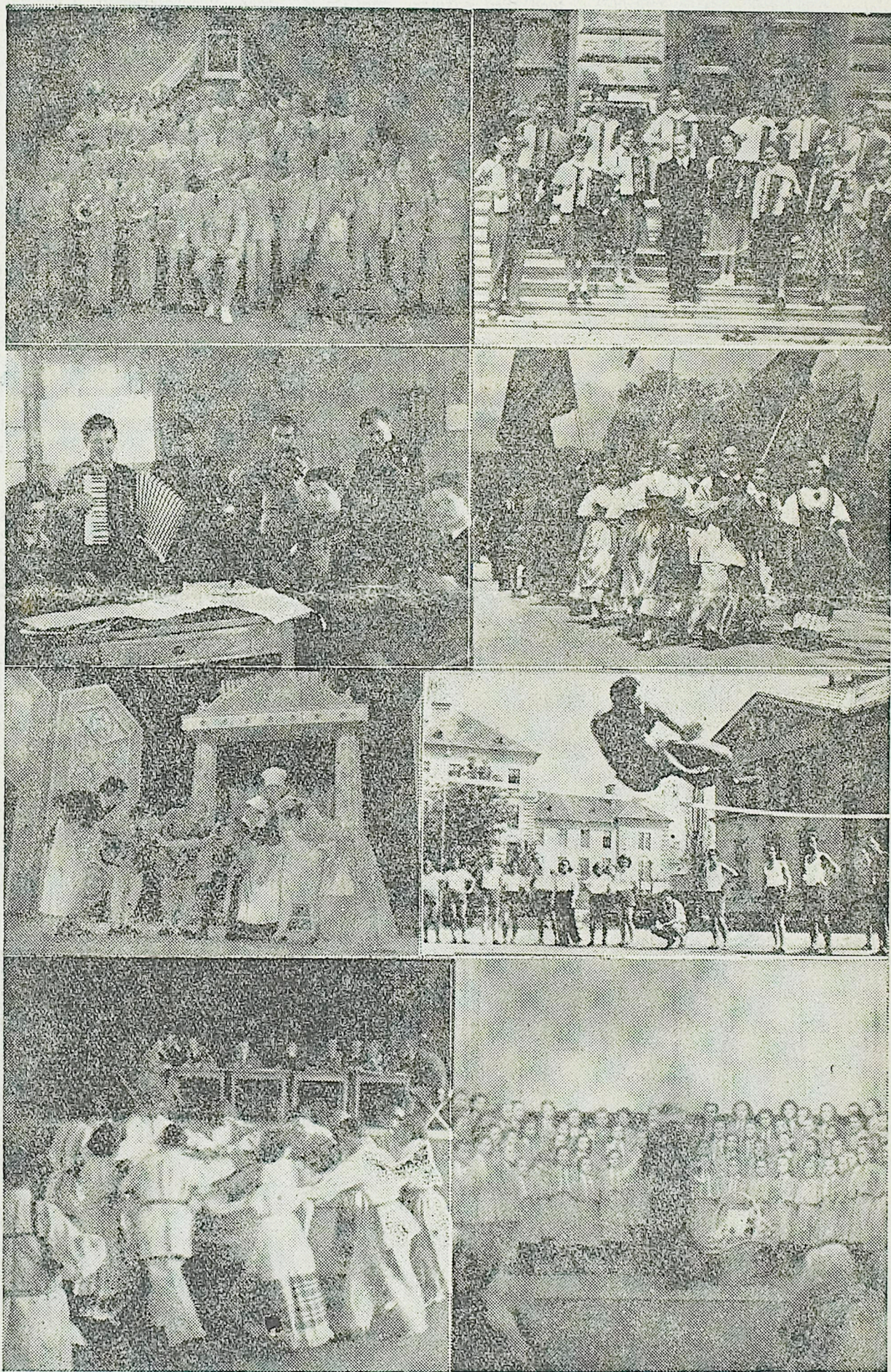
ših, kar nas je vsakokrat spravljalo v težko odločitev. Teden dni trajajoči festival bi bil prekratek, če bi hoteli ugoditi željam vse naše mladine.

In ne samo nastopajoči, tudi tista mladina, ki bo kot udeleženec festivala pohitela na obalo slovenskega in hrvatskega Jadrana — v slovensko in hrvatsko Istro, v kraje, ki so do nedavnega trpeli nacionalno in socialno zatiranje pod težo fašističnega jarma, tudi ta se veselo pripravljajo na ta veliki dan. Zeli si snidenja z mladino in ljudstvom teh krajev, želi jih pozdraviti; jim stisniti roko in z njimi deliti zadovoljstvo in veselje, ki nas skupno preveča ob dejstvu, da smo skupaj, svobodni in enotni, trdno odločeni graditi si socialistično skupnost. Tisoči mladih bodo te dni pohiteli z vlaki, kamioni in avtobusi v te naše kraje, manjkalo ne bo tovarišev in tovarišic niti iz najbolj oddaljenih področij naše slovenske in hrvatske republike. Vsa, prav vsa mladina bo te dni v mislih z mladino na festivalu, tudi tista, ki se festivala ne bo mogla udeležiti. Misli in hotenja vseh bodo tedaj združena v skupno manifestacijo našega bratstva in enotnosti, ki je pogoj in porok naše skupne prihodnosti.

Da, plemenita je borba in dejavnost mladine Jugoslavije. Svetli so njeni cilji. Lepa je njena prihodnost. Lepa, plemenita in prihodnosti polna je vsa naša domovina. Vsega tega se naša mladina tudi v polni meri zaveda. Težko bi bilo drugače razumeti vse njeno navdušenje, dejavnost in ljubezen do domovine. Zaveda se, da v novih pogojih tudi kulturna, telovadna in športna dejavnost pomeni graditev nje same, ki jo usposablja za zavestne graditelje svoje lepše bodočnosti. Nova Jugoslavija vse bolj postaja domovina veseljih, zdravih in plemenitih ljudi, domovina, v kateri je resnično lepo biti mlad. Festival bo zato tudi manifestacija radosti in veselja vse naše mladine, izraz pogojev, v katerih živi in se razvija naš mladi rod.

Mladina Hrvatske in Slovenije pojmuje festival tudi kot priznanje mladini teh naših lepih krajev ob morju za njeno vztrajno borbo proti fašizmu, za njeno zvestobo do domovine in za njen neusahljiv patriotizem. Ta festival je priznanje za njeno odločnost in pripravljenost, ki ju je tolikokrat pokazala in izrekla, da je dovolj trpljenja pod oblastjo tujca in da je pripravljena v vsakem času upreti se vsakemu nasilju in pohlepu po tej naši zemlji. Festival naj bi bil skromna oddolžitve mladine Jugoslavije mladini in ljudstvu okrajev Kopra in Buj za njihovo vztrajno in požrtvovalno borbo proti nakanam italijanskega imperializma.

Mladinski festival, ki se bo pričel 13. junija v Bujah in končal 20. junija v Kopru, bo tako vsebinsko in miselno združeval vse, s čimer je povezana preteklost in bodočnost mladega rodu nove Titove Jugoslavije. To bo festival pesmi, veselja in radosti, festival, ki bo mladim dlil novih moči in pobud ter jih moralno oborožil za njihove nadaljnje akcije.

UDELEŽENCI FESTIVALA BODO NASTOPILI V BUJSKEM OKRAJU V NASLEDNJIH KRAJH: UMAG, BRTONIGLA, MATERADA, MOMJAN, VALICA, NOVIGRAD, MARUSIČI, GROZNJAN, MARTINCICI, KRASICA, KASTEL, MARIJA NA KRASU, SAVUDRIJA, NOVA VAS, BABICI IN TRIBAN.

V KOPRSKEM OKRAJU PA V IZOLI, RAVNU, SMARJAH, DEKANIH, SECOVLJAH, KORTAH, MAREZIGAH, BORSTU, KOPRU, OSPU, KRKAVCIH, ANTONU, PORTOROŽU, ČEZARJIH—POBEGIH, PIRANU, VANGANELU IN BERTOKIH.

POZDRAVLJENI, MLADINCI, V SLOVENSKI ISTRI!

Kako je z odkupom graha?

Ker je pretekli teden nekajdnevni zastoj odkupa graha v stroju povzročil celo poplavo raznih govoric, sumičenj, pritožb in jeze, smo se za zadevo pozanimali na terenu in pri odgovornih izvoznih podjetjih v Kopru. Jasno sliko smo dobili na sestanku vseh upravnikov kmetijskih zadrug, ki je bil v prostorih Okrajne zadrugne poslovne zveze v Kopru. V pomiritev razburjenih duhov, objavljamo naslednje pojasnilo:

Dolgotrajno slabo vreme in razmeroma mrzli dnevi so zakasnilo rast tako zgodnjega, srednjegodnjega in poznega graha. Z nastopom zmrzanege vremena so vse tri sorte graha istočasno dosegle dobo obiranja. Dobri vremenski pogoji zadnjih štirinajst dni pa so tako ugodno vplivali, da se je grah bogatno razrastle in dal izredno bogat pridelek in bi bilo potrebnih za odvoz na trg v gotovih dneh najmanj 100 tovornih avtomobilov. Primer: zadruga so v enem dnevu odkupile 300 ton graha v stroju.

Prav tiste dni so v inozemstvu (Avstrija, Zapadna Nemčija in Trst) imeli dvodnevne binkošne praznike. Za oba dneva so odpovedali sprejem ne samo graha, temveč tudi druge zelenjave.

Kaj sedaj? Težko vprašanje za odgovorna izvozna podjetja. Poslušala so se edino možnega sredstva: z drugim so sporočila, da je odkup za nekaj dni ustavljen. Zadruga naj o tem obvestijo kmetovalce, da naj ne obirajo graha, da se izognejo nepotrebnim škodi. Istočasno so ceno graha znižala za nekaj din, da bi koga ne prijel skušnjava, da bi ga vseeno šel obirat. Kaže, da se nekateri kmetje niso držali obvestila.

Podjetje »Fructus« in zadruga so se znašle v težkem položaju. Ostajala je edina možnost plasiranja že odkupljenega graha na trgih Slovenije in Hrvaške — Ljubljana, Reka. Zgodilo pa se je nekaj, kar je treba ostro obsoditi.

Podjetja na Reki niso hotela sprejeti večjih količin graha zato, da bi na trgu še nadalje obdržala ceno od 40 do 50 din za kg. Če bi bila trgovska podjetja na Reki dala na trg grah v večjih količinah po ceni od 20 do 25 din za kg, bi ga razprodali neprimerno več.

Kmetijska zadruga Bertoki je intervenirala, in vrgla na trg na Reki grah po 20 din kg. S tem posegom je razbila monopol na cene reškim podjetjem.

Drugi primer je iz Ljubljane. Kmetijska zadruga Izola je podjetju »Sadje in zelenjava« v Ljubljani dala v komisijsko prodajo (to pomeni, da ga lahko proda po katerikoli ceni, samo da gre na trg), večjo količino graha. Podjetje pa je grah zadrževalo v skladišču, da bi več zaslužilo, računajoč na dvig cene. Grah se je potem pokaril.

Tako pojmovanje trgovine je treba javno najostreje obsoditi, ker je protisocialistično.

Na terenu smo slišali očitke na račun »Fructusa«, ki pa so dejansko brez podlage. Podjetje si je vse prizadelo, da bi tiste dni dobilo na razpolago potrebno število prevoznih sredstev. Odgovorni so se obrnili celo na prevozna podjetja v drugih okrajih.

Ankaran

V prvih 15 dnevih so pri nas odkupili za dva in pol milijona dinarjev zelenjave in sadja. To je skoraj toliko kot lani vse leto, ker nam je bila toča uničila vse pomladanske pridelke.

Kmetje pravijo, da je letina za grah zelo dobra, škoda le, da se je obiranje zaradi slabega in mrzlega vremena zakasnilo za dobrih štirinajst dni. To se takoj pozna na ceni, ki je posebno zadnje dni zelo nizka.

Sadje kaže za sedaj dobro. Cvetelje bodo celo oljke, tudi če jim je zimska burja precej škodovala.

Opozoriti moramo še na neko zadevo, ki ne sme več tako naprej. Nekateri lastniki hiš, ki so jih dobili po odloku agrarne reforme, se malo ali pa celo nič ne zanimajo za njihovo vzdrževanje in popravilo. Tudi če bi bilo nekje potrebno zabiti samo en žebelj, da bi preprečili večjo škodo, se ne zganijo. Zdi se, da še vedno čakajo, da jim bo nekdanji gospodar popravil poškodbe. Kaže, da jim je vseeno, tudi če bi se poslopje podrlo.

Elastičnost in iniciativno je pokazala KZ Sv. Lucija, katere upravnik je prišel v Koper ob 10. uri zvečer zaradi prevoznega avtomobila. V skladišču je imel 15 ton graha. Avtomobil je dobil pri podjetju »Vino«, ki je šoferja vzelo s postelje. Ob tretji uri zjutraj je bil grah že na poti na trg.

Do zastaja pri odkupu ne bi bilo prišlo, če bi v teh dneh vse večje zadruga — Bertoki, Koper-okolica, Izola, Portorož in Sv. Lucija imele na razpolago prevozne avtomobile s prikolicami, podjetje »Fructus« pa povečan prevoznik park.

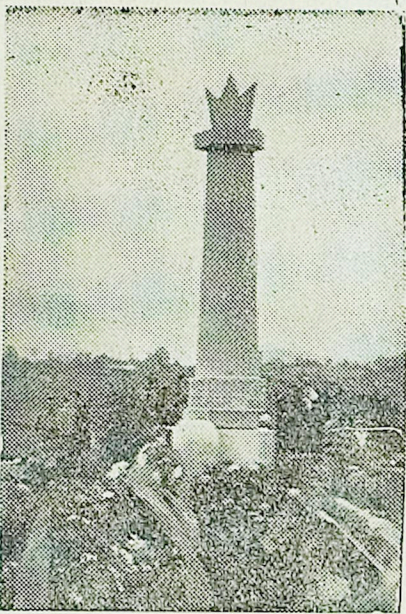
Vse take nevedčnosti bodo odpadle takrat, ko bo zgrajena hladilnica pri Dekanih, ki bo lahko sprejela vse tisto blago, ki ga trg ne bo mogel sproti konzumirati.

Smo pred odkupom paradižnika. Če smo govorili po toči sedaj, moramo gledati, da se to ne bo ponovilo.

NABREŽINA

Spomenu Štjačana Antona Koršiča

Nabrežinci dobro vemo, kaj je našemu kraju dal učitelj Anton Koršič, Štjačan, in kaj je pomenil kot osebnost svojim širokim znanjem in plemenitim značajem. Marsikateri

Spomenik v Cerknici, ki ga je postavila ZB padlim borcem v NOB

Nabrežinec bi lahko na dolgo in široko pripovedoval o njem, ki nam je ostal vsem v najlepšem spomenu. Pa naj bo meni kot njegovemu učencu dovoljeno spomniti se ga s temi vrsticami.

Moj dragi »gospod učitelj« je pokazal posebno pozornost do desetletnega fanta, ki ga je prav po otročje obsuval z vprašanji: zakaj je tako? Kako je nastalo? Kako je bilo prej?

Jemal me je s seboj na Breščico, na Vrh, k morju, pustil mi je, da listam po njegovih knjigah, pel je z menoj, hotel me je učiti violino, povabil me je k svoji mami in sestri Ernesti na počitnice v Štjak. Prva svetovna vojna pa ga je vzela in ga vrgla na rusko fronto. Njegovih razglednic ni bilo več. Šel je ob prvi priliki na drugo stran. Kot ujetnik v Taškentu, odkoder mi je zadnjič pisal dopisnico, je organiziral svoj zadnji pevski zbor iz samih Slovencev, ki se je celo med Rusi odlikoval, ki so mojstri zbora. Slovenci so peli pod njegovim vodstvom celo staroslovenske pravoslavne maše v stolnici. Vzljudil ga je tudi Taškent, kakor vsi, ki so ga poznali.

Po njegovi smrti sem šel res v Štjak na počitnice, kjer sem poslušal njegovo mamo, ki je najraje govorila o svojem »Tončetu«, njegovo sestro Ernesto, ki se je morala odreči učiteljskemu poklicu, ker ni mogla pustiti mame same. Pasel sem Čado in Seko in Čadinega telčka in na paši prebiral iz njegove knjižnice vse, kar se je le dalo. Lotil sem se revij in se zaljublil v znanstvo: »Potopnik«, »Omladina«, »Veda« in druge so mi odprle nov svet. Vse to mi je dal moj učitelj še po svoji smrti.

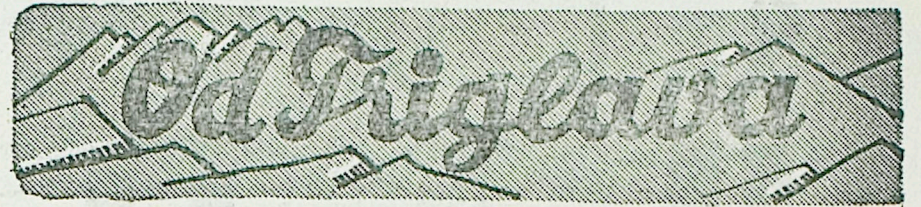
Ko je zadnjič odhajal na počitnice v Štjak, sem mu »pomagal« izbirati knjige, ki naj jih predela med počitnicami. Kakor s sovrstnikom je z

Uspelo gostovanje PD „ZVEZDA“ iz Čežarjev - Pobegov

Po uspešni uprizoritvi Golarjeve veseloigre »Dve nevesti«, ki je bila 30. maja pri Sv. Antonu, so se člani dramske družine odločili, da grejo na gostovanje v zdravilišče v Ankaran. Dramska družina je tako pokazala svojo humanost, ker je bolnikom preskrbela malo zdravega razvedrila. Gostovala je v soboto 5. junija.

Igralci so se tudi to pot izkazali. Njihova pot gre navzgor in se vemo mer izpopolnjujejo. Uprava zdravilišča je po prireditvi pripravila za igralce dobro zakusko, dr. Rupena pa se jim je v jednatih besedah zahvalil.

Naš dramski krožek namerava že naslednjo soboto gostovati v Divači, zatem v Senožcah in še v Sežani. V okviru festivala pa bo nastopil v Ospu in še v drugih vaseh. K. D.

Z okrajne konference ZB v Tolminu

Čast borcev za svobodo zahteva, da se taki primeri ne bodo več dogajali

Na okrajni konferenci ZB tolminskega okraja so prišli na dan primeri, ki zaslužijo, da jih poznajo tudi borci po drugih okrajih. Na teh primerih bodo spoznali, kako bi prav oni, ki so bili med NOB v prvih vrstah kot borci za pravičnejše in boljše življenje delovnega človeka, ne smeli dopuščati tako kričečih krivic. Poročilo predsednika okrajnega odbora ZB je poslušalo nad 200 delegatov. Prikazalo je delo z vseh področij dejavnosti, podrti s stvarnimi podatki. Iz razgibane razprave, ki je sledila poročilu, posnemamo glavne misli.

Bivši borci se danes vse premalo zanimajo za spoznavanje stanja pa vaseh, vse premalo so odločni v borbi proti nazadnjaštvu in reakciji, ki zna sijajno izkoriščati vse slabosti in napake posameznih članov. Reakcija izkoriščata celo stanje tistih borcev, ki so šli iz služb v proizvodnjo, in jim prišepetava, da nimajo nič od tega, če so bili v NOB. Naj navedemo nekaj primerov:

Pri vodstvu rudnika živega srebra v Idriji delajo večje napake pri zaposlovanju posameznih delavcev. Tako so zaposlili nekatere nezasužne osebe bivši borci pa so ostali nezaposleni. Direktor Kenda je smatral poseg organizacije Zveze borcev — za jemanje njegove kompetence in zastopavljanje. Dalje so v Idriji zaposlili znanega dimnikarja Lapuha, pobeglico in sodelavca okupatorja. V Cerknem prejema vojaško vojno invalidnino človek, ki ni bil v borbi. Reševanje tega primera invalidnine ni šlo preko kompetentnih oblastnih faktorjev. Podoben primer je v Gručnici. Take pomanjkljivosti se dogajajo zaradi premajhnega zanimanja in delavnosti Zveze borcev.

V trgovinah, gostilnah in drugod so zaposleni ljudje, bivši trgovci in taki, ki so se okoristili z raznimi tečajji po vojni. Med NOB pa so bili — v sredini! Zelo malo je zaposlenih tistih ljudi, ki so vse dali med NOB in tudi danes ne gledajo na zaposlitev, čeprav so to stoodstotno zaslužili. Še naprej delajo za skupnino in za to ne zahtevajo nagrad in priznanja.

Vse premalo skrbijo za vojne sirote, ki jih je v okraju nad 1000. Štipendije slabo razdeljujejo. Na univerzah je danes minimalno število vojnihih sirot. Šolanje vojnihih sirot je

borcev in zbirala podatke za zgodovino NOB ter življenjepise padlih borcev.

Sekretar okrajnega komiteja ZKS tov. Duje je poudaril potrebo po vse večjem osebnem izobraževanju bivših borcev. Le če bodo dobro poznali nov družbeni sistem, samoupravljanje in delo komun, bodo ljudem lahko pravilno pojasnjevali vse dogodke, ki so v zvezi z gradnjo socializma na vasi.

—pn—

Ali je prav tako?

V Rižani se že dalj časa vprašujemo, kdaj bomo prišli do take poslovavnice, ki nas bo res zadovoljila. V poslovavnici zadruga se namreč dogajajo čudne stvari. Pustimo to, da ni nobene čistoče, lokal znotraj in zunaj zanemarjen in nima niti napisne deske. Nas bolj zanimajo potrežba, cene in, kar je glavno, dobra in poštena mera.

Poslovodja Kafol Severin je znan po tem, da se kaj rad zmoti. Tako se zgodi, da zaračuna sol za sladkor, enotno moko za belo in podobno. Večkrat pozabi, s kakšnim denarjem je stranka plačala, in vrača drobiž iz manjšega bankovca, kakor je bil to primer s tovaršico Drugico, ki je plačala blago s tisočakom, pa je trdil, da je dala 500 din, in vrnil ostali denar šele nato, ko so se vmesale številne priče.

Javna tajnost je, da je tehtnica pomaknjena za dekagram in pol napre, česar niti sam poslovodja ne zanika. Saj drugače »ne pride skozi«, tako trdi. Kolikor nam je znano, v drugih krajih izhajajo tudi brez tega. Večkrat poslovodjo zamenja v trgovini njegova žena. Saj če bi bilo vse v redu, nimamo nič proti temu. Toda ko prideš po olje, ti pove, da ni natočeno; hočeš kupiti mast, pa ni odprta in tako dalje. Poslovodja pa tega nima časa napraviti, ker pravkar zida sebi novo hišo.

Čas bi že bil, da upravni odbor zadruga, ki je v Črnom kalu, te stvari od bližje pogleda. Pri tem bi verjetno prišel do drugačnih zaključkov o poslovanju te zadruga, kakor je prišel letos, ko je poslovodjo nagradil z 2.000 din. Potrošnik

★

Ze večkrat smo pisali o tem, kako posamezna naša podjetja in ustanove ne vnoštevajo nobenih predpisov pri udpuščanju delovnih moči. Dogajajo pa se tudi primeri, ki govore o zelo čudnih odnosih do ljudi, odnosih, ki niso niti socialistični niti človeški.

Pred nekaj dnevi se je zgledila pri Posredovalnici za delo tovaršica Vuk iz Portoroža. Omenjena tovaršica je zaposlena v prodajalni kruha v Portorožu. Pred kratkim je obolela in bila v bolnišnici, nato pa na okrevanju. Med tem časom je Kmetijska zadruga Sv. Lucija odstopila poslovavnico podjetju »Mleko« iz Izole. Predsednik zadruga je poklical tovaršico in ji svetoval, naj pri zdravniku izposluje, da jo da iz bolniškega staleža. Tako bo lahko nastavila delo v novem podjetju.

Zdravnik je tovaršici ugodil, čeprav se ni strinjal, ker je menil, da ji je potrebno še nekaj dni zdravljenja. Vendar pa je na njeno prošnjo, ki jo je utemeljevala s tem, da drugače lahko izgubi delo, izdal potrebno odločbo. Ko je to predložila zadrugi, so jo odpustili in dali na razpolago podjetju »Mleko«, ki pa je ni hotelo sprejeti. Tako je na lepem ostala brez službe.

Menimo, da ni potrebno poudarjati nepravilnega odnosa odgovornih tovaršic v tem primeru. Ne vemo, s kakšno pravico lahko dajejo podobne »nasvete«, ki so popolnoma nasprotni vsem našim uredbam o socialni zaščiti delavca in na podoben način izisravajo delovne ljudi. Položaj omenjene tovaršice bomo še laže razumeli, če pojasnimo, da dela v tej stroki že šest let in nima nikogar, ki bi jo vzdrževal.

Folklorna skupina Ricmanj-Bo ršt na Beki dne 30. aprila 1954

morje, ali z njegovimi besedami: Štjačani učijo Nabrežince. Može od takrat, ko je delal Koršič v Nabrežini, v knjižnici, v pevskem in godbenem društvu, v jamskem društvu, povsod, kjer je bilo treba učitelja, saj je cepil trte, sadna drevesa, strigel žive meje, se vrtikal v vsako delo kmetja, ti može so danes okrog 80 let. Zato sem se oglasil jaz, da povem samo to, kar danes vem: Koršič je bil eden od delavcev, ki so zgradili današnje kulturno Nabrežino. Naj živi spomin nanj in na njegovo delo v Nabrežini še naprej in naj se nikdar ne pozabi!

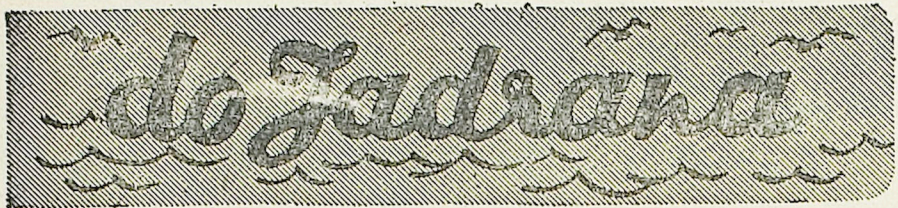
A. M., Izola.

pomanjkljivo. Nad 50 odstotkov jih ima samo osnovnošolsko izobrazbo.

Značilno je dejstvo, da borci na položajih in v podjetjih pozabljajo na svoje nekdanje nezaposlene soborce.

Vzroki takim pomanjkljivostim so predvsem nedelavnost terenskih zastopnikov Zveze borcev in njihova premajhna odločnost. Danes ni treba pričakovati navodil od zgoraj, temveč morajo borci sami pravilno reševati taka vprašanja.

V bodoče naj bi Zveza borcev posvetila več skrbi postavljanju spomenikov in spominskih plošč povsod, kjer so bili važni dogodki med NOB. Skrbela naj bi za grobove padlih

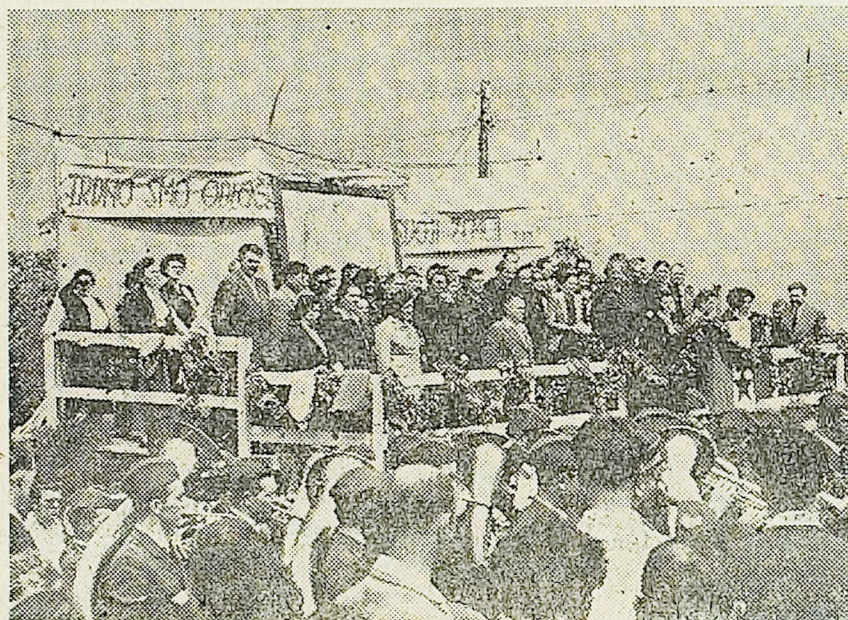

Veličastna proslava 10. obletnice I. pokrajinske konference žena Slovenskega Primorja

Prejšnji teden je bilo na Štjaku vse živo. Posebno pa se je razživelo, ko so v soboto popoldne začele prihajati iz primorskih okrajev žene-delegatke. Na slavnostni akademiji, ki jo je začela, kakor pred desetimi leti konferenco, tov. Nataša, je najprej govorila tov. Cvetka Vodopivec. Omenila je boj primorskih žena proti nasilnemu potujčevanju za naš obstoj. Žene so nosile glavno breme v gospodarstvu, ker so se morale nešteti moške in fantje izseliti pod pritiskom ekonomskih razmer. Prav tako so žene zavedno delale na prosvetnem področju in sodelovale v raznih čitalnicah, prosvetnih društvih, dokler jih ni okupator zatrl. Tovarišica Cvetka je zlasti naglasila velikanski delež primorske žene v NOB ter

Na slavnostni akademiji v soboto, kakor tudi v nedeljo popoldne je igrala godba Ljudske milice iz Ljubljane, v soboto zvečer so nastopili člani Gledališča za Slovensko Primorje, v nedeljo popoldne pa kulturna skupina IX. korpusa. Mnogi udeleženci so že v soboto prisostvovali predvajanju filma »Vesna« in dokumentarnega filma z Okroglice ter si ogledali v novi šoli razstavo o borbi primorskih žena. Po zborovanju in prireditvah, ko je prenehal dež, pa se je razvila prosta zabava ob zvokih godbe in s prepevanjem partizanskih in narodnih pesmi.

Že v soboto zvečer, pa tudi v nedeljo dopoldne je nagajal dež, poleg tega so imeli udeleženci precej dolgo pot z železniške postaje v Štanjelu ali pa iz Raše, ker avto-

Delegatke aktivistke in matere padlih herojev skupno s predstavniki oblasti na častni tribuni

orislala lik zavednih primorskih žena, hrabrih bork in aktivistk.

V nedeljo dopoldne je prišlo z vlaki, avtobusi, kamioni na proslavo do 10.000 ljudi, med njimi poleg delegatke in aktivistke matere padlih narodnih herojev in borcev, Angela Ocepke, predsednica Zveze ženskih društev Slovenije, predstavnica glavnega odbora ženskih organizacij Jugoslavije, skupina ameriških žena, predstavniki oblasti in političnih organizacij vseh primorskih okrajev.

Na proslavi je v pozdravnem govoru izrekel dobrodošlico ženam in ostalim udeleženkam predsednik občinskega odbora SZDL Štanjel tov. Jamnik. Nato pa je spregovorila tov. Vida Tomšičeva. Izvleček iz njenega govora prinašamo na drugem mestu. Govor Vide Tomšičeve so zborovalci sprejeli z navdušenim pritjevanjem.

Predstavnica glavnega odbora Zveze ženskih društev Jugoslavije Ruža Tadić je izrekla vse priznanje primorskim ženam za njihovo hrabrost in požrtvovalnost med NOB in med obnovo porušene domovine. Za njo je pozdravila zborovalce še predstavnica žena Gorice, predstavnica štjaških žena, v imenu ASIŽZ iz Trsta pa Valerija Kocjančič-Spela, ki je zlasti poudarila, da so se tržaške žene in matere borile z vsemi ostalimi Primorkami in se še borijo, da bi se uresničili cilji NOB. Kljub številnim njihovim žrtvam, kljub vsej borbi in trpljenju pa se morajo danes še vedno boriti za najosnovnejše socialne in narodnostne pravice. Današnja Jugoslavija in njena družbena ureditev pa je tudi tržaškim ženam porok, da njihova borba in njihove žrtve niso zaman.

Ob koncu zborovanja so navzoči z burnim aplavzom odobrili pismi, ki so ju delegatke poslale tovarišu Titu in tov. Mihi Marinku.

Nato je bilo odkrite spominske plošče, ki so jo vzdali v zgradbo osnovne šole v spomin na zgodovinski dogodek pred desetimi leti.

busi niso mogli voziti do Štjaka. Tega pa se niso prestrašile naše mamice, aktivistke, borke, svojci naših padlih in številni udeleženci, ki so prišli iz raznih krajev Primorske na veliko zborovanje v spomin na prvo konferenco primorskih žena.

Vtisi s III. mladinskega festivala na Tolminskem

Ne verjamem, da bi bila zadnja nedelja v maju še kje tako hrupna in vesela, tako praznična kakor v Tolminu. Ves dan, od jutra do večera same prireditve: nastopi pevskih zborov, fizkulturni nastopi in za nameček še tekmovanje v odbojki, košarki in nogometu; kratka slavje, kakršno je v Tolminu samo enkrat na leto — vsakokrat približno ob tem času. Zadnje dni maja se zberejo ljudje od blizu in daleč, da sodelujejo na mladinskem festivalu, bodisi kot pevci, igralci, fizkulturniki, bodisi kot gledalci, da počastijo s tem prihod pomladi, slovo od šole, predvsem pa rojstni dan maršala Tita.

Iz vseh kotičkov prostranega, tolminskega okraja se zgrinjajo ljudje v Tolmin: iz Idrije, Cerknega ter Podbrda, izpod Porezna in Črne prsti, iz Baške grape, s šentviškogorske planote pa z breginjskega kota, Kobarida, Bovca, Zgornje Soške doline, iz Trente, doline Koritnice in celo iz Loga pod Mangartom jo primahajo korenjaški hribovci. Nič jih ni strah dolge poti, naporov in neudobnega življenja v Tolminu, ki je v festivalskih dneh močno obljuden, saj so vajeni naporov, udobja pa tako ne poznajo, niti doma ne.

Mladinski festival! In čeprav mladinski, so imeli tudi pionirji važno besedo na festivalskih prireditvah: tako predlanskim, tako lani, tako tudi letos. Telovadili so in peli, čeprav jim vreme ni bilo preveč naklonjeno. Da, na račun muhastega spomladanskega vremena je bila izrečena letos že marsikatera pikra. Tudi zadnjič v Tolminu. In po pravici: več-

Črni vrh

Naša vas je bila nekaj zelo znan turistični kraj. Prihajali so letoviščarji iz Trsta, Gorice, Ljubljane in drugod. Vojna je hudo prizadela vas in je s tem tudi obisk turistov do sedaj skoro onemogočen. Vendar bi se dalo nekaj napraviti, da bi tu rizem znova oživel. Se vedno kvarijo lepo zunanost vasi ruševine nekdanje Lampetove gostilne. Občinski LO bi moral malo bolj pogledati na take zadeve in poiskati možnosti odstranitve ruševin ter obnove tako privlačne gostilne.

Ob cesti Col, Črni vrh, Godovič, Idrija so še vedno nekdanji cestni znaki z značilnimi napismi — AASS — (Azienda autonoma statale delle strade). Ali cestna uprava ne vidi tega? Kako drugače izgleda cesta Idrija — Tolmin, ki je opremljena z lepimi kažipotmi in imeni krajev.

—pn—

Godovič nad Idrijo

Spremeniti bodo morali odnos

Zelo poredkoma se o nas piše v časopisih, tudi če imamo kup težkih vprašanj. Je pa le prav, če tudi mi povemo vsaj nekaj od tistega, kar nas teži in ovira, da življenje ne teče tako kot bi lahko.

Naša vas je bila pred vojno zadnja obmejna vas tik ob jugoslovansko-italijanski meji. Ta položaj je nudil raznim »kontrabantarjem« si-jajne možnosti zaslužka. Včasih so gospodarili štirje močni kmetovalci, mali bajtarji pa so jim služili. Med najmočnejšimi je bil kmet Pagon, ki se je iz malega kmeta povzpел do vaškega trgovca, veleposestnika in še veletrgovca.

Že prve dni po kapitulaciji Italije je naša vas prestala ognjeni krst. Nemci so jo do tal požgali, ker so hoteli imeti prosto pot v Ljubljano in skozi Črni vrh v Ajdovščino. Danes je vas večinoma obnovljena.

Narodnoosvobodilna borba je v vasi izravnala tiste kriče gospodarske razlike med velikimi in malimi. Nekdanji hlapci in dninarji so se izenačili z velikimi kmeti. Ostali pa so nekateri, ki se ne morejo sprijazniti z dejstvom, da ni mogoče orati po štarem, če je plug nov. KDZ in Kmetijska zadruga se trudita, da bi pokazali čim večje uspehe v korist kmetovalcem in vasi.

KDZ se pripravlja na likvidacijo, ker tako kažejo potrebe v vasi. Ustanovljena je bila iz nekaj zapuščenih zemlje in ima danes milijonske vrednosti v osnovnih sredstvih, ki jih je pridobila v štirih letih obstoja.

festivalskih prireditev je pokvaril dež in je bilo zato gledalcev manj. No, mladih pevcev pa to ni motilo. Ko so posamezni mladinski pevski zbori odšli, kar so imeli na programu, je nastopil združen mladinski pevski zbor. Oder se je kar šibil, toliko je bilo mladih pevcev. Več kot 500, pomislite! Čeprav je bil to letos njihov prvi skupni nastop, je pesem ogrela — vsekakor po zaslugi njihovega neutrudnega zborovodje prof. Maska Pimika, skladatelja mnogih priljubljenih mladinskih pesmi (obiskovalci koncertnih prireditev prav gotovo poznajo »Pozdrav Titu«, »Vnitev«, »Smrt v Brdih« in druge, ki jih pojo skoraj vsi mladinski pevski zbori po Sloveniji). Pimikov mladinski pevski zbor iz Tolmina je sestavljen iz pionirjev, šolarjev in gimnazijcev, le nekaj je vnes mladink z učiteljskega. Ni dolgo tega, odkar se je zakopal v delo, kakor pravimo — pred enim letom! Vdih je, garal in zdaj slovi kot najboljši zbor na Tolminskem. Tudi mladinska pevška zbor iz Bovca in Kobarida in še onega iz Idrije lahko prištevamo med boljše — takisto po zaslugi požrtvovalnega prof. Pimika, ki budi s svojim delom in zgledom zanimanje za lepo slovensko pesem, predvsem v domačem kraju, pa tudi v bližnji in daljni okolici. Nič čudnega potemtakem, da je tovariš profesor tako priljubljen. Mladi pevci ga spoštujejo, četudi je strog, četudi včasih kar ostro pokara neugnanca, ki krši disciplino. Seveda, red mora biti — tudi pri pevskih vajah!

Zoran Ožbalt

Nova osnovna šola v partizanskem Čekovniku

Čekovnik je majhna in silno raztresena vasica poldrugo uro od Idrije, položena v gričevju na desni strani Idrije pod Hleviški planinami. V nedeljo 6. junija so tu odprli novo šolo s svečanostjo.

V kratkem in izbranem nagovoru je pred številnimi gosti šolski uravritelj tovariš Eržen. Stanko opisal okoliščine in razmere, v katerih je prišlo do gradnje. Ta majhna vasica je bila med borbo zaščitnica IX. korpusa in zaščitnica mesta Idrije, saj so se naše edinice največ zadrževale na njenem raztresenem teritoriju, zato ni nič čudnega, če so jo stalno naskakovale sovražne edinice, kar je imelo za posledico, da je bilo 10 hiš popolnoma požganih. Vasica sama je dala naši vojski 38 borcev, od kate-

rih jih je 25 padlo. Sicer pa so v borbi sodelovali prav vsi vaščani od najmanjšega do najstarejšega. Vas je bila leta 1934 sploh brez šole in ljudi se so morali sami učiti vsaj osnovnih pojmov in pisanja. Fasičična šola je bila nameščena v majhni kmečki sobi, ki je bila podobna vsemu drugemu, samo ne učilnici. Zamisel, da bi se zgradilo novo šolo, je izšla iz vrst domačih volivcev in to zamisel je podprl tudi LOMO v Idriji. Domačini so sami prispevali vrednosti preko milijona din v raznem materialu in delovni sili, kar je naravnost čudno za tako majhno vas, ki jo moramo postaviti za zgled tistim krajem, ki gradijo šole. Prispevali so prav vsi, posebej pa je tovariš upravitelj omenil tovariša Kokošarja Filipa, ki je 90-odstotni invalid in je opravil pri gradnji šole 200 ur, ter tovariša Mohoriča, ki je nemurno hodil od hiše do hiše in zbiral vse potrebno za gradnjo.

Na provizoričnem odru so po pozdravnih govorih in čestitkah nastopili mladi pevci osnovne šole, gimnazije in gimnazijska folklorna skupina, ki je bila deležna še posebne pozornosti.

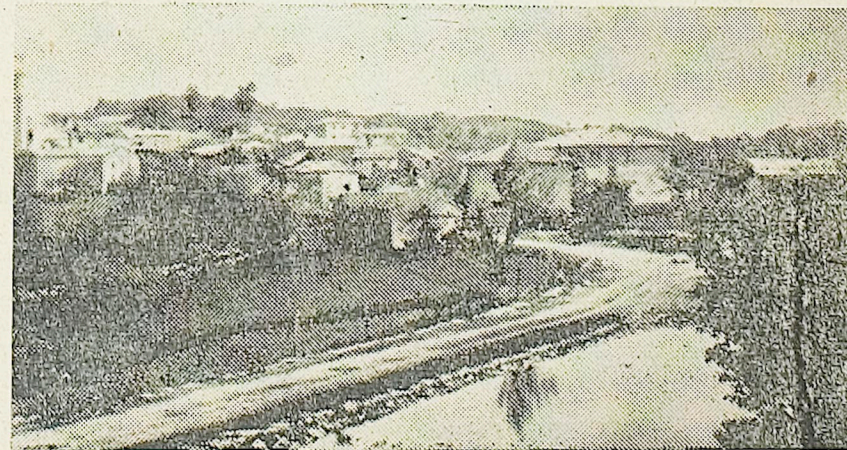
Tako je naš okoliš zopet bogatejši za nov kulturni hram. Prepričani smo, da bi se problem novega šolskega poslopja dal rešiti povsod, če bi le domače ljudstvo pokazalo toliko volje in požrtvovalnosti pri gradnji, kakor so jo pokazali prebivalci tega partizanskega naselja.

Šola bo nosila ime našega narodnega heroja Vojka, ki je padel prav na ozemlju nove šole. L. S.

Kulturni dom v Idriji

Po osvoboditvi se je znašla Idrija v zelo težkih razmerah za njen kulturno prosvetni razvoj, brez stavbe, kjer bi se lahko to delo razvijalo. Rudnik je sicer adaptiral neko staro poslopje v rudniško dvorano, kjer se sedaj lahko prirejajo javne prireditve in igre, ki sprejme lahko okoli 400 gledalcev. Pred leti pa je mestni odbor adaptiral staro zgodovinsko rudniško gledališče, ki je zaščiten kot zgodovinski spomenik v kino-dvorano, ki lahko sprejme tudi okoli 350 gledalcev. Delavsko prosvetno društvo pa je prevzelo manjšo mladinsko dvorano, kjer so razna manjša zborovanja in predavanja. Vse prosvetne in telesnozgojne organizacije pa še danes nimajo svojih prostorov. Že takoj po osvoboditvi so v Idriji začeli misliti na gradnjo večjega kulturnega doma, za katerega je tudi že določen prostor prav v sredini mesta, kjer je stala med vojno porušena cerkev, toda velike potrebe na drugih področjih niso dovolile, da bi začeli z gradnjo, ki bo zahtevala ogromen znesek.

Da bi se zadeva vendar premaknila z mrtve točke, je mestni svet za prosveto in kulturo te dni ustanovil odbor za gradnjo kulturnega doma, ki bo sedaj začel zbirati potrebna sredstva, ki jih bodo morale zbrati vse prizadete organizacije, sindikati, podjetja in druge ustanove, delno pa se bo nekaj dobilo tudi iz mestnega proračuna, ko bo rešena najhujša stanovanjska stiska. Odbor bo pozval vse prizadete organizacije, da začnejo zbirati potrebna sredstva, da bodo začeli čimprej z gradnjo. Če bo odbor našel povsod razumevanje, bo mo po časi le napravili korak naprej. L. S.

Pogled na Štjak

Sprehod PO SVETU

Zadnje dni so spet začeli govoriti o vprašanju Trsta. Tokrat je »prekršile« molk o pogajanjih v Londonu sam ameriški zunanji minister Dulles, ki je na svoji zadnji tiskovni konferenci med drugim, ko je odgovarjal na vprašanja glede Trsta, dejal, da se po pogajanjih na dobri poti in da so v Londonu dosegli znaten napredek. Ni hotel pa ničesar reči o rezultatu pogajanj samih, ker da vplivajo na vprašanje Trsta psihološki činitelji, ki jih je težko preceiniti, ter je to vprašanje prestižnega značaja.

Drugi tak dogodek, ki ga te dni posebno živahno komentirajo italijanski časniki, je odhod italijanskega veleposlanika Brosia iz Londona. Uradno sicer pravijo, da je Brosio obisk v Rimu čisto privatnega značaja, ker bo prisostvoval na neki ohceti. To uradno sporočilo pa daje slutiti, da se je Brosio, po mnenju italijanskih komentatorjev, vrnil v Rim s točnim načrtom za rešitev tržaškega vprašanja. To seveda spravlja v nemajhne težave italijansko vlado, ki bo imela polno preglavico, da se bo nekako zmazala s tega kaj nevspešnega položaja, v katerega jo spravlja pritisk na zahodu. Pravijo tudi, da bo zunanji minister Piccioni zaradi tega odstopil, ker ne bi mogel prenesti takega udarca za italijansko zunanjo politiko. Drugi komentirajo, da bo Piccioni pač izkoristil to politično stanje, da bo pod to pretezo odstopil, ker je vmešan v znano afero Montesi, in tako rešil dve muhi na en mah; svoj osebni prestiž in obenem s tem svojim dejanjem protestiral proti zadnjim dogodkom.

Kakorkoli že, kaže, da se cela zadeva ne bo mogla razveči v nedogled in da bo rešitev vprašanja taka, kakor jo predlaga jugoslovanska vlada, ker je edina pravilna v sedanjem političnem položaju.

V Italiji je zanimivo še to, da se je monarhistična stranka razcepila. Predsednik Lauro, lastnik številnih ladij v Neaplju, je ustanovil svojo frakcijo te stranke, ki bo v razliko od dosedanje strankine politike podpirala vladno politiko. Lauro si od tega obeta koristi, predpsem v raznih koncesijah, ki mu jih bo dajala vlada kot protiuslugo za njegovo podporo. Računajo, da bo sedaj lažje prišlo do ratifikacije EOS, ker je Lauro od 32 monarhističnih poslancev povlekel za sabo 20.

V Zenevi se še vedno sestajajo in nagovarjajo ter pregovarjajo. Potekel je šesti teden konference; toliko časa so namreč predvidevali, da bo konferenca trajala. Prišli pa niso do bogve kakšnih zaključkov, še več: ugotovili so, da je veliko stvari, za katere se ne morejo nikakor sporazumeti. Vse delegacije so si edine le v tem, da bi bilo dobro razgovore nadaljevati. Tako menijo, da bo konferenca trajala najmanj šest mesecev. Vsekakor lepa doba kovanja miru. Da bi vsaj kaj poštenega sklenili!

Na ženevski konferenci je zlasti aktiven zunanji minister Bidault, ki se mora nekako priti pred svojim parlamentom. V Franciji traja že nekaj dni razprava o Indokini. Zlasti ostro je napadel vlado bivši ministerski predsednik Daladier in dejal, da je za neuspeh ženevske konference zlasti kriva skupina ameriških voditeljev, ki ji načeljuje podpredsednik Nixon. Ta skupina je nepopustljiva do Indokine, nekateri pa celo zagovarjajo pomorsko-letalsko intervencijo celo z uporabo atomskih bomb. Ko je govoril o nalogah, pred katerimi je Francija, je vladi priporočal naslednje ukrepe: sčistiti ekspedicijski zbor v Indokini z osredotečenjem naporov za totalno ali delno obrambo ustja Rdeče reke in delte reke Mekong; zavrnitev slehernega načrta za internacionalizacijo indokitajske vojne; sprejem Kitajske v OZN; politika, ki naj s sodelovanjem Velike Britanije teži za tem, da se ustvari redni in uravnoteženi odnosi med obema mednarodnima blokoma.

Za Lanielovo vlado je položaj resen. Laniel poskuša naprtni Bidaultu težko nalogo rešiti vlado iz nezdržnega satnja. Kakor se zdi, posebno na poročilih, ki javljajo, da bo precejšnje število degolističnih poslancev in radikalov glasovalo proti vladi, bo za Laniela odbila zadnja ura, če se v zadnjem trenutku kaj ne sprevrže.

Francija ima še vedno hude težave tudi v Afriki. Vendar je tu še nejasno, kako se bodo stvari razvile. Indokina pa je že v zaključni fazi in verjetno tudi novi poveljnik tamkajšnjih oboroženih sil general Ely, ki je že v Hanoju, ne bo mogel rešiti situacije. Ob ustju Rdeče reke še ni nobenih znakov, da bi vietminhovci začeli z novo ofenzivo, pač pa francoske čete prihajajo vsak dan v stik z njimi. Tako so te dni uničile vietminhovsko postojanko, ki je bila oddaljena od Hanoja samo 10 kilometrov. Verjetno je, da bo general Giarp začel z novo ofenzivo še pred tem, ko se bo novi francoski poveljnik popolnoma seznanil s položajem in ga obveladal.

Angleški listi pišejo, da je vietminška armada celo boljše opremljena od francoskih sil in da se je indokinska voja spreminila v spopad dveh modernih vojsk. Vietminh se sicer zanaša, da bo v Zenevi uspelo odvrniti tujo intervencijo in da se ni bati tujega oboroženega vmešavanja toliko časa, dokler traja ženevska konferenca.

Še nekaj, kar je za nas važno. Turški ministerski predsednik se je na povratku v domovino iz Amerike ustavil v Atenah. Ta obisk je neposredno sledil Titovemu odhodu iz Grčije. Menderes se je razgovarjal s Papagosom in Stefanopulosom ter so ugotovili popolnoma enake poglede na predhodne razgovore.

Grški tisk je te dni sploh poln člankov in poročil, ki samo hvalijo balkansko zvezo in kažejo na odobravanje vsega grškega ljudstva, da bi od teh dosedanjih uspehov v zblizanju treh držav prešli na popolno sodelovanje.

PO OBISKU PREDSEDNIKA TITA V GRČIJI

Velik doprinos k utrditvi miru

Uradno poročilo o rezultatih razgovorov, ki so jih imeli grški in jugoslovanski državniiki ob Predsednikovem obisku, potrjuje, da so se izpolnila vsa pričakovanja glede smeri razvoja nadaljnjega sodelovanja, tako med obema državama, kakor tudi glede sodelovanja balkanskih držav, povezanih z Ankarškim sporazumom. Vprašanje sklenitve Balkanske zveze je zgolj vprašanje formalnosti. Lahko trdimo, da je v praksi že sklenjena.

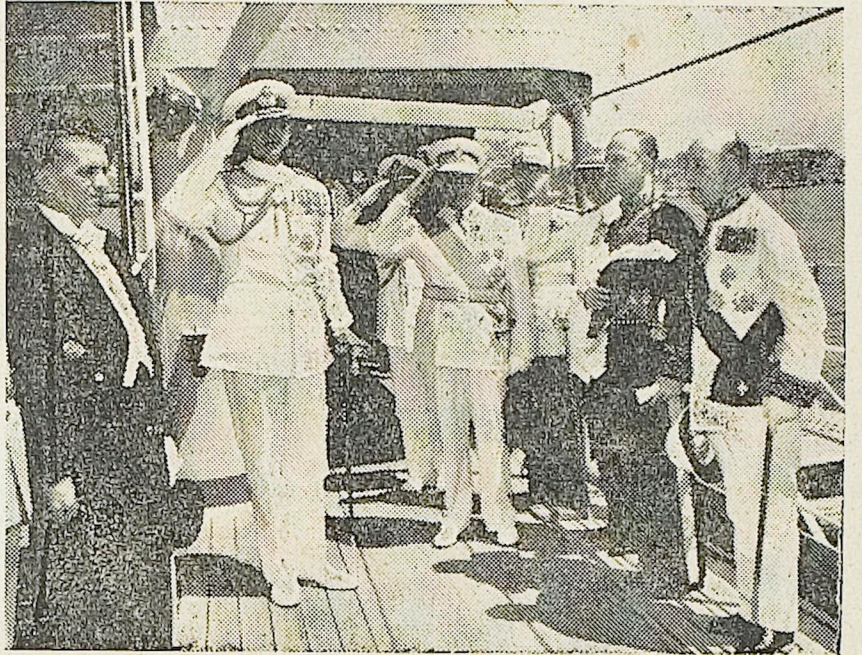
Razgovori v Atenah, združeni s prijateljskim sprejemom predsednika Tita so pokazali, da ni nobene ovire, ki bi preprečevala sklenitev Balkanske zveze in da takih ovir v bistvu ne more biti, ker za to Zvezo govori dejstvo, da je vsem trem državam enako potrebna in koristna.

Narode in državniike vseh treh držav je vsa zadnja leta vodila misel, kako zagotoviti miren razvoj svojih dežel in hkrati z združenimi močmi prispevati tudi k skupnim naporom človeštva za ohranitev miru v svetu. Temu cilju ni težko podrediti manj pomembna vprašanja. Iskrena želja po sodelovanju in zavest, da bodo s tem ustvarjeni pogoji tudi za razširitev in poglobitev gospodarskih kulturnih in drugih stikov, je našla svoj izraz v sklenjenem prijateljstvu med sosedmi in v enotnem prizadevanju treh držav, ki ga potrjuje bližnja sklenitev trojne zveze.

Balkanska zveza je posebno pomembna prav v današnjem času, ko vidimo, da zaradi številnih nesporazumov, pomanjkanja dobre volje, teženj po nadoblasti in po-

drejevanju malih narodov stalno lebdi nad človeštvom nevarnost nove vojne, novih spopadov in oboroženih obračunavanj. Zato je tovariš Tito v svojem govoru ob vrnitvi iz Grčije poudaril, da smo lahko ponosni, ker smo prvi pokazali

ugledni politiki v svetu. Zlasti francosko časopisje pozdravlja zamisel Jugoslavije, Grčije in Turčije. Obenem pa z začudenjem piše o nenaklonjenosti nekaterih držav do Balkanske zveze in poudarja zlobnost, ki jo izražajo v odnosu na

Aleksander Papagos, Radoš Jovanović, kralj Pavle, predsednik Tito in drugi visoki grški funkcionarji na ladji »Galeb«

zglede in s svoje strani prispevali k ohranitvi miru.

Da je Balkanska zveza velik prispevek k utrditvi miru poudarja ves napredni tuji tisk in številni

te pohvalne pobude balkanskih držav. Med vidnejšimi osebnostmi, ki gledajo v Balkanski zvezi pozitivno in koristno zamisel sta tudi kandidat demokratske stranke za predsednika ZDA na zadnjih volitvah Adlay Stevenson in Eleonor Roosevelt, ki sta s tem v zvezi dala svoje izjave dopisnikom Radio Beograd. Stevenson je dejal, da so dogodki na Balkanu in obisk predsednika Tita široko odmevali po svetu in v ZDA ter poudaril, da je Balkanska zveza zelo koristno dejstvo v splošnih naporih za ohranitev miru v svetu zlasti pa na Balkanu. Gospa Roosevelt pa je dejala, da vidi v razvoju jugoslovansko-turško-grških odnosov avožen pomen te zveze: potezo, ki krepi mir, hkrati pa tudi svobodo vsake izmed balkanskih dežel posebej. »Maršal Tito je svetovno znan državnik in njegovi napori, da bi se ohranil mir, bodo ostali zapisani v zgodovini«, tako ocenjuje delo našega predsednika Eleonor Roosevelt.

Povsem tem je popolnoma razumljivo, da enostransko prizadevanje, inspirirano po ozkih neopravičenih zahtevah rimskih vladajočih krogov ni našlo razumevanja v široki svetovni dejavnosti. Ta javnost njihovo delo obsoja prav s tem, ko priznava naše napore in uspehe, ki smo jih dosegli v zunanji politiki, in njihov pomen za vse miroljubno človeštvo.

V nekaj vrstah

PARIZ. Zaradi tega, ker je agencija AFP oddala članek iz lista Express o tajnem poročilu generalov Elya in Salana o položaju v Indokini, so na intervencijo ministrstva za informacije odpustili šefa agencije in njegovega namestnika. Francoski novinarski krogi menijo, da je to vmešavanje vlade, kršenje svobode tiska.

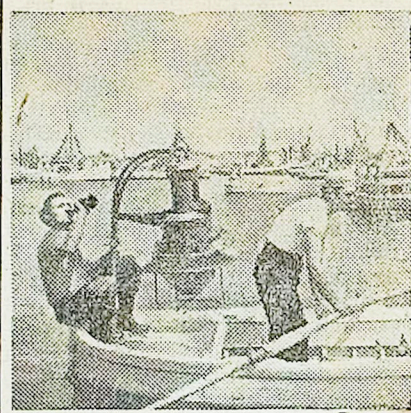
BERLIN. Bivši zunanji minister vzhodnoevropske vlade Dertinger je bil obsojen na 15 let prisilnega dela pod obtožbo, da je koval zaroto proti sedanjemu režimu. Z njim je bilo obsojenih še pet obtožencev na zaporne kazni od 3 do 13 let.

ATENE. V Grčiji so razpisali notranje posojilo za 300 milijonov drahem (10 milijonov dolarjev). Posojilo bodo uporabili za izvedbo dolgoročnega programa investicijske graditve.

LONDON. Britanski veleposlanik v Egiptu se je razgovarjal z egiptskim zunanjim ministrom glede uboja angleških vojakov v conu Sueškega prekopa. Tu ne vedo povedati, kdaj se bodo nadaljevali razgovori med Anglijo in Egiptom za rešitev spornih vprašanj.

WASHINGTON. V ZDA se pripravljajo na konferenco držav Centralne Amerike, ki naj bi poskušala najti rešitev glede na »prodiranje komunizma v Guatemalici«.

Okno v svet

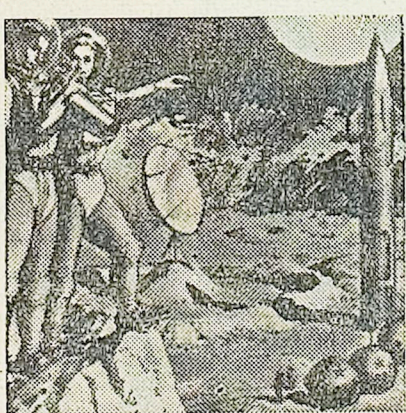
Pred tedni je bilo naše morje prizorišče italijanske provokacije, ko je italijanska vojna ladja intervenirala in prišla na pomoč njihovim ribiškim ladjam, ki so jih naši mornarji zajeli pri nedovoljenem lovu v naših teritorialnih vodah. Italijanski ribiči so sicer reveži, a njihova vlada ne pristane na obnovitev pogodbe o ribolovu z našo vlado.

Ameriško ladjo, ki ima 8000 ton, je na Rumenu morju vrgla nevihta na suho. To je vsekakor redek primer morske nesreče, ki pa nas ne sme čuditi, ker so viharji na morju v tistih krajih res nekaj groznega. Pravijo, da so porabili dober mesec, da so ladjo, ki je ostala slučajno cela, spravili spet v vodo. Dobesedno so jo morali odkopati.

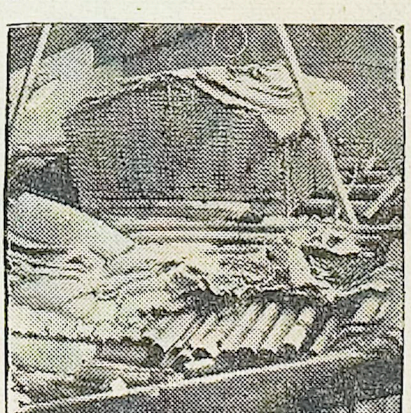
V »napredni« Ameriki, kjer se ponajajo z njihovo demokracijo si šele zdaj utira pot misel o enakosti državljanov bele in črne polti. Doslej so bili celo učenci v šolah strogo ločeni po barvi polti. Črnci v Ameriki sploh ne uživajo vseh pravic, kot jih uživa bel človek. Te dni pa so navoedovali, da bodo to krivico odpravili.

Na svetu bo kmalu premalo prostora za človeški rod. Nato mislijo razni učenjaki bodisi v Ameriki bodisi drugod. Na to, kako bi rešili to vprašanje, pa so začeli misliti tudi v Sovjetski zvezi. Tako vidite na sliki, kako si Rusi predstavljajo prihod njihovih — po vsej verjetnosti — potomcev na Luno, kjer se jim obeta povsem novo življenje.

Geneviève de Galard, bolničarka v Dien Bien Fuju, se je vrnila z letalom v Francijo. O tej hrabri ženski so pisali vsi svetovni časopisi in pozdigovali njeno junaštvo, na sestanku odbora Mednarodnega Rdečega križa so jo celo predlagali za odlikovanje s kolajno Nightingale. Iz ujetništva je za kratek čas odpotovala v Francijo na obisk k materi.

O Kon-Tikiju smo slišali že tudi pri nas mnogo, posebno, ko so tudi pri nas predvajali film o podvigu norveških znanstvenikov. Ti znanstveniki so hoteli dokazati, da se je človek preselil iz Azije v Ameriko. To je ena od možnosti, ki so jim jo poskušali ovreči drugi. Poročajo, da so te dni na podlagi najdbe na Formozu prav tako ovrgli to tezo.

VELIKE POPLAVE V CELJU

Vsa Slovenija je priskočila na pomoč prizadetim

Velika poplava, ki je zajela vse severovzhodno področje celjskega okraja, mesto Celje, Šoštanj in Krško, je hudo udarila prebivalstvo. Terjala je več človeških življenj in povzročila ogromno gmatno škodo. Narasli potoki in reke so prestopili bregove; razbesnela strašna sila je pustošila vso moč in povzročila takšno razdejavanje, kot ga ne pomnijo.

Poplava je bila tako katastrofalna, ker je naenkrat zajela vse veliko celjsko področje z mestom vred in prišla tako nenadoma, sredi noči, da niso mogli opozoriti prebivalstva na nevarnost. Ljudje so to opazili, ko je voda že prodirala v stanovanja in odnašala njihovo imovino, živino, pridelke in drugo, ter rušila hiše in gospodarska poslopja. Zato so mnogi njih komaj uspeli, da rešijo golo življenje.

Ko se je utrgal oblak, je obenem z nalivom začela naraščati tudi talna voda in v nekaj urah preplavila v Celju nad 800 stanovanj, vse kleti in niže ležeče prostore. Vdira je v tovarne, kjer je preplavila stroje in uničila surovine ter izdelke. V cinkarni je pogasila peči, zlasti pa je hudo prizadela mehanična tkalnica »Metka«. Veliko škodo je napravila tudi v tovarni barvil, tovarni tehtnic, tovarni emajlirane posode in drugih. Dalj časa ne bo mogla obratovati tudi tovarna celuloze v Krškem.

Voda je zalila rudnike, porušila več mostov in preplavila velike površine obdelane zemlje. Opustošila je okrog 30 hektarjev hmeljskih nasadov. Celotne škode sicer še niso natanko ugotovili, sodijo pa, da bo znašala nad dvajset milijard dinarjev.

Takoj ob poplavi so z vseh strani prišle na pomoč reševalne ekipe. Gasilci in vojska so začeli skupaj s prebivalstvom z organizirano reševalno akcijo. Mesto Celje je bilo v popolni temi, ker je voda prekinila električni tok, vendar je reševalcem uspelo pod izredno težkimi okolnostmi rešiti, kar se je dalo in občutno zmanjšati škodo, ki bi jo ljudstvo sicer utrpelo.

Ze naslednji dan, ko je voda upadla, so prihiteli v Celje delavci in strokovnjaki iz Ljubljane, Maribora in od drugod, da pomagajo očistiti in usposobiti stroje, da lahko tovarne čimprej začnejo z obratovanjem. Delovni ljudje so se v tem primeru res pokazali tovariše v nesreči. Nekatere tovarne, kot je na pr. Mariborska tekstilna, so prevzele naraščila sorodnih tovarn v Celju in pomagale na vse načine prizadetim kolektivom.

Po vsej Sloveniji so takoj začeli zbirati hrano, obleko in denarna

Na kratko

Letos bodo začeli graditi v Leskovcu veliko novo predilnico. Predilnica bo imela deset tisoč vreten. Predvidevajo, da bo leta 1956 že popolnoma dograjena in bo lahko začela s proizvodnjo. To bo naša najmočnejše opremljena predilnica.

Nova železarna v Sisku je pred kratkim začela s proizvodnjo svega železa. Sedanja proizvodnja znaša 100 ton dnevno. Železarna pa še ni v polnem obratu. Nedvomno je proizvodnja svega železa eden največjih uspehov kolektiva, hkrati pa je to velikega pomena za našo industrijo.

Konec maja je prispela v Ljubljano skupina ameriških inženirjev in predstavnikov FAO, ki se mudi v naši državi, z namenom da se seznanijo z našo gospodarsko dejavnostjo. Skupina je obiskala več naših tovarn in podjetij.

Podjetje za izdelavo kovinskih izdelkov »Kovinska industrija« je začelo izdelovati serijsko električne ograje za pašnike. Pašnike ogradijo z navadno žico, ki jo pritrdijo na posebne izolatorje in zvežejo z akumulatorji. Ko se žival dotakne žice prejme električni sunek, ki je dovolj močan, da nauči žival, da se žici veče ne približuje. Ograja je zelo praktična in je drugod po svetu že zelo v rabi. Pri nas je sicer še novost, verjetno pa jo bodo radi uporabljali.

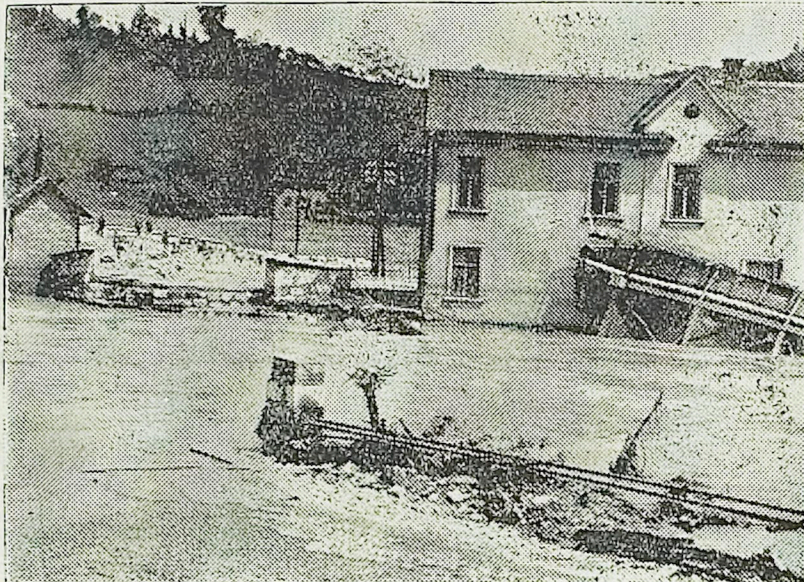
sredstva. Na poziv Republiške zveze sindikatov so odgovorila vsa podjetja in kolektivi. Potek akcije za pomoč poplavljenim krajem govori o solidarnosti naših delovnih ljudi in njihovem prizadevanju, da olajšajo nesrečo, ki je zadela prebivalstvo na poplavljenem področju.

Lzvršni svet LRS je namenil pomoč v znesku sto milijonov dinarjev, Zadrzna zveza Slovenije 20 milijonov, MLO Ljubljana 10 milijonov. Prispevale so razne ustanove in organizacije. Delavci v številnih tovarnah so v ta namen dali enodnevni zaslužek in prispevali iz sredstev svojih skladov.

Skupaj z delovnimi ljudmi drugih krajev so tudi primorski delavci doslej že zbrali znatna sredstva. Pri vseh OLO so ustanovljeni posebni odbori, ki to akcijo koordinirajo in dajejo potrebna pojasnila. OLO Koper je v ta namen prispeval dva milijona dinarjev, prispevale pa so tudi vse občine.

Podjetja, ustanove in posamezniki koprškega okraja obveščamo, da zneske, namenjene za pomoč prizadetim krajem nakazujejo na tekoči račun 657-T-495

»Okrajni odbor za pomoč krajem prizadetim po poplavi pri podružnici Narodne banke FLRJ v Kopru.

Tako je voda poplavlila Celje in okolico

V zimskem času pointenzivni mraz, ker s svojim pihanjem povečuje izhlapevanje, vsako izhlapevanje pa odjemlje toploto zemlje in rastlin. Rastline s plitvimi koreninami (žitai), ne morejo iz zmrzlih tal črpati potrebne vlage, zgoraj jih pa še burja suši. Zato pogostoma ovenejo in umrejo. Burja s svojo neverjetno silovitostjo odpihuje ogromne množine najdrobnejše in zato najboljše prsti; zlasti lahka sprstenina (humus), ki je posebno dragocena, odplava z burjo v Jadransko morje. Vsaka krtina na izpostavljenih travnikih je v burji odpihana in na njenem mestu ostane prazna kotanja s prgiščem drobnega kamenja na dnu. Tu se trava sama od sebe več ne pojavi.

Z razgrabljanjem krtin, ki hitro nastanejo, je mogoče delno preprečiti. Kraške njive so do malega vse z kamenjem posute. To kamenje, dasi popolnoma nekoristno in celo škodljivo, ker ovira obdelovanje in ne daje nič, vendarle služi v fizičnem pomenu: vsaj tisto prst, ki je pod njim, tišči, da je burja ne odpiha.

V poletnem času je burja tudi in dostikrat je tako močna, da odnaša pokošeno travo kakor pleve. Ko paha, ni mogoče naložiti senenega voza. V poletnem času še posebno osušuje tla in vso vegetacijo. Tudi v poletju lahko vidimo cele oblake drobne prsti, ki plavajo z burjo v neznane kraje. Kaj pogosten pojav na Krasu je ta, da po skoraj vsakem dežju burja piha tudi teden dni dolgo, da ja čimnaprej pobere iz tal vlago.

Spričo vseh teh nesreč, ki jih deli Krasu sovražna priroda, je vprašanje: kaj storiti. Ali s'loh moremo kaj storiti? In je takoj tu odgovor: zmanjšati sečnjo dreves in povečati pogozdovanje. Iz referatov strokovnjakov na sestanku, če se pravilno spominjam, je razvidno, da znaša

Ne zanemarjajmo in ne podcenjujmo kmetijstva

Odkar se je v občini Dekani razširil glas o gradnji poslopja za tovarno ključavnice, se pogovori večkrat sučejo okoli tega vprašanja. Ljudje, odrasli in mladina, vidijo v tej tovarni bodočnost gospodarstva občine. »Ko bo ta zgrajena, bomo na dobrem, saj bo zaposlila od 200 do 250 ljudi«, pravijo.

Dejstvo je, da je občini Dekani potrebna tudi mala industrija za zaposlitev tiste — odvisne delovne sile, ki ostaja pri obdelovanju zemlje. Ni pa to glavna zaposlitev za občino, ki je drugače stoo odstotno agrarna. Zdi se, da se prav v zvezi z gradnjo tovarne ključavnice pojavlja zgrešeno mnenje, ki smo ga omenili zgoraj. Treba je takoj v začetku pribiti, da ni tovarna izhod iz sedanje neurejenega stanja kmetijstva, vrtnarstva in živinoreje. Slej ko prebodo dekanski kmetje morali iskati izhoda z boljšim obdelovanjem zemlje, s preusmeritvijo gojenja nekaterih kultur — krompir in koruza — na površinah, kjer bi lahko gojili zelenjavo. Poskrbeti bodo morali za številni dvig živine, ki je tako padla v zadnjih 20 letih, da vzbuja resno zaskrbljenost tako živinorejcev samih kot oblasti. Malo je ljudi, ki bi se resno lotili obnavljanja starih vinogradov in sadovnjakov.

Občinski ljudski odbor ne gleda brezhubno na ta vprašanja. Na zadnji seji okrajnega LO v Kopru je odbor iz Dekanov prikazal vprašanje živinoreje, ki ni, kot smo že poudarili, niti od daleč rožnato. In to ne samo v občini Dekani. Okrajni ljudski

odbor je na to intervencijo naročil komisiji za kmetijstvo, da to vprašanje preuči do vseh podrobnosti in naj na prihodnjem zasedanju poroča u ugotovitvah ter predlaga rešitev.

Ta poseg odbornika te občine dokazuje, da je občinski ljudski odbor na pravem koncu zagrabil to vprašanje. Ni pa njegovo zanimanje omejeno samo na to vprašanje. Ze lani je na sončni legi ob cesti, ki pelje iz vasi, uredil večji vinograd. Letos pripravila zemljišče za 4 ha novega vinograda in 2 ha breskovega nasada. Uredil je tudi poskusni nasad paradiznikov in posadi 17.000 paradizni-kovih sadik. Kmetijska zadruga pa pripravlja za prihodnje leto poskus pridelovanja raznih semen.

Naj samo z nekaj besedami omenimo gradnjo moderne hladilnice, ki bo tudi zaposlila precej delovne sile. Gradili bodo tudi mlekaro in mesnico. V zadržnem domu pa imajo mizarsko delavnico, ki zaposluje 10 ljudi.

Kot rečeno, pa je vse to le kot nekaj dodatni pripomoček h kmetijstvu občine. Kmetje bodo morali v prvi vrsti iskati izhoda iz sedanje stanja z boljšim obdelovanjem zemlje. Občinski ljudski odbor je že dal nekaj prav dobrih zgledov, ki naj bi se jih oprijeli tudi kmetje. Nekoč so obstajali na območju občine dobri pašniki. Tistih pašnikov ni nihče ukradel in so še na nekdanjih mestih. So pa skrajno zanemarjeni. Dober poskus izboljšanja so napravili pri Urbancih, kjer so očistili in uredili 14 ha takega zapuščenega pašnika in ga spremenili v bodoči sadovnjak koščičastega sadja. Taki pašniki so še v Socerbu in v Ospu. Treba bi jih bilo samo očistiti in urediti.

Ne moremo mimo važnega vprašanja — cena mleku — ki ga vsi živinorejci navajajo kot glavni vzrok, da je živinoreja številčno tako padla. (V Valmarinu je nekdanji pet posestnikov redilo 30 glav živine, danes jih redijo samo še pet). V Dekanih je neki posestnik redil dve mlečni kravi, čeprav sam ni pridelal niti stota sena. Za mleko je dobil toliko, da je lahko kupoval seno in otrobe in je pri tem dobro živel.

Posamezniki pravijo, da bi morala oblast dvigniti ceno mleku. To podpira večina živinorejcev, ki pravijo, da bi to pripomoglo k ponovnemu dvigu živinoreje.

Nekateri živinorejci pa so že sami uvideli, da tako ne bo šlo več naprej. V Valmarinu smo slišali kmeta, ki je dejal, da bi rad kupil dve

mladi junici, da bi mu napravili vsaj gnoja — če bi imel denar! Tega pa nima, ker je bilo že več slabih letin, lani pa še toča, ki je težko prizadela posestno bilanco.

Posledica padanja števila živine so vidne povsod. Ob poti v Ankanan smo videli večjo parcelo, kjer je iz visoke trave in plevla štrlela v zrak zarjavela namakalna cev. Se pravi, da je nekoč imel tu gospodar vrt. Ob reki Rižani pod Dekani je več desetih hektarjev zemlje, kjer sedaj sadijo krompir in sejejo koruzo. Tu bi lahko pridelovali zelenjavo, ker je voda za namakanje pri rokah.

Kmetovalci te in tudi drugih občin naj bi se zavedali, da ni rešitev takih in podobnih vprašanj v dviganju cen, pač pa v boljšem obdelovanju zemlje in iskanju dohodkov v boljših in večjih pridelkih. Ne proč od zemlje, temveč k zemlji, ki je radodarna in vrača z obilnimi pridelki delo in skrb, ki sta ji bili izkazani.

Za zaključek. Nedolgo tega smo v večjem središču neke občine govorili z razgledanim človekom, ki se dobro razume tudi na kmetijstvo. Med drugim smo mu zastavili tole vprašanje: »Kaj pravijo danes kmetje te občine?«

Malo se je zamislil, nato pa odgovoril:

»Nekoč — mislim na čase pred prvo svetovno vojno — so se vsi kmetje, ki so prihajali v naše središče, radi pobahali; toliko imam živine, toliko sem pridelal, dobro sem ozemil hčer, to bom še popravil in izboljšal, itd.

Danes pa se vsi le pritožujejo in jamrajo. Prav kot bi se jih bila pri-jela — influenza jamranja — da se tako izrazim. Če pogledam to jamranje s prave strani, moram reči, da je pretirano. Vojna je vsekakor zapustila veliko opustošenje prav kmetijstvu. Te pa premalo zanimanja od strani nekaterih. Veliko jih je, ki se trudijo, da bi čimprej uredili svoja posestva in imajo pri tem uspehe. Takih bi moralo biti več. Potem bi prenehalo jamranje.«

Pred kratkim so zaključili trgovinska pogajanja med Brazilijo in Jugoslavijo. Nov trgovinski sporazum predvideva blagovno izmenjavo v vrednosti 18 milijonov dolarjev. Sporazum bo stopil v veljavo, ko ga odobrijo obe podpisnici. Jugoslavija bo uvažala iz Brazilije predvsem bombaž, volno, kavo in kakao.

FRANCE MAGAJNA:

Zanimiv in važen sestanek

celokupna površina na tipičnem Krasu 21 odstotkov celokupne površine — nekaj manj kot četrtina vsa kraškega površja je gozd. Minimalna potreba pa bi bila, da bi pogozdili vsaj do 35 odstotkov vse površine. To se pravi, da bi morali gozdno kulturo malodane podvojiti. Pogozditi bi bilo treba vsa ničvredna kamenišča, ki niti pašni ne služijo. Potem bi bilo treba posaditi zaščitne pasove primerne širine pravokotno na smer burje. S tem postopkom bi s časom zmanjšali škodljivo silo burje in s tem nekoliko ohranjali vlažnost ozračja in tudi zemlje.

Tu pa naletimo na odpor kraških ljudi. Čeprav priznavajo v polni meri umestnost in končno koristnost takih del, jih vendar štejejo za sedanjo škodljivo. Vsak tak nov nasad — borov nasad v glavnem — jim z izjemo ničvrednih kamenišč zmanjša površino pašnikov ali travnikov in to je huda reč. Živinoreja je Kraševcu vendarle glavni in v mnogih krajih edini vir dohodkov. Te dohodke potrebuje on takoj, v tem času, in se jim ne more odpovedati v dobro tistemu, kar bo čez petdeset ali sto let. Vsak tak nov gozd vzame v zaščito gozdarska služba, ki takoj prepove kmetom vsako pašnjo v njih. Ta prepoved ni le za eno leto ali dve, marveč traja desetletja. Kraška paša je v pomladanskih dneh dokaj bogata, v suši je pa nekaka Sahara v miniaturi. Trava se posuši in živina samo »špancirca« po pašnikih, ker nima kaj utrgati. Sili v nove borove nasade, ker v njih je zaradi zaščite še kaka živa bilka, toda, če zaide tja in jo pri tem zasači gozdni

čuvaj, bo gospodar plačal občutno globo. Poleg tega, da mu je izkoriščanje pogozdenih površin odvzeto za več desetletij, mu je na vrh še nevarna past.

Potem je ta omejevalec sečnje. Vsak kraški kmet čuva svoj borni gozd kakor zlato. Toda, če hoče jesti kuhano hrano in če si hoče ogreti svoj dom pozimi, mora vendar imeti kurjavo. Kam naj jo gre iskat, če ne v gozd, pa naj bo ta še tako boren? Nima drugega nadomestka. Če ga skrajna potreba prisili, da poseka nekaj več, kot rabi, in tisto proda, je žalosten sam nad seboj. Ni govora tu o kakem lahkomiselnem vandalizmu. Naj nekdo poskuša Kraševcu ukrasti v gozdu eno samo drevce in da on to izve, boste videli, kaj bo nastalo! Kakor da bi mu ukradel kravo iz hleva! Bilo je na sestanku rečeno, naj bi si kmetje, ki še kurijo na odprtih ognjiščih, ki porabijo mnogo drv, omislili raje praktične študilnike.

Potem je bilo govora o stelji. Drevo črpa iz zemlje vsakovrstne mineralne spojine. Potrebno bi bilo, da bi jih zemlja vsaj delno prejemala nazaj. Če pustimo v jeseni odpadlo listje na tleh, bo to samo zemlji mnogo vračalo. Rastlinski odpadki so edini, ki ustvarjajo rodna tla. Ako vsako leto pobereмо odpadlo listje, je jasno, da se rodnost tal manjša in ne več. V vsakem listu je pepel, ki je v glavnem sestavljen iz apna (z dobršnim delom kalija). To apno je bilo odvzeto zemlji. Če listje odpeljemo, bo v taki zemlji tiste količine apna manj. Naj se to leto za letom ponavlja, pa bo ta zemlja začela biti izrazito kislá. To je pa

zlo, ki povzroči, da drevje le životari ali celo odmira. Kjer listje v gozdu ostaja, se s trohnenjem izpreminja v humus ali sprstenino, ta daje tlom rodovitnost in možnost večjega vpijanja in zadrževanja vlage. Samo na takih humoznih tleh se drevje krepko razvija in krepko širi.

Toda brez stelje kmetovalec ne more biti, drugega nadomestka pa nima. Od slame uporabi za steljo le rženo, vse drugo, tudi ajdovo, porabi za krmo in še veliko premalo je ima za ta namen. Na sestanku so svetovali, da bi kupovali slamo za nastilj v Vojvodini in drugih žitornih predelih Jugoslavije. Če se namreč izplača Švicarjem in drugim inozemcem kupovati slamo pri nas, bi se za nas moralo izplačati še bolj. Pa je spet to hudičevo vprašanje, kje vzeti denar; saj ga nimamo dovolj niti za najnujnejša umetna gnojila. Listje v gozdu ne stane nič, le trud kmetove družine. In to listje je blizu in nam je dostopno kardarkoli nam čas in vreme dopuščata. Na žalost je na Krasu tudi listja zmeraj premalo in to pomenja, da razen morda v Reški dolini, nikjer ne oreostaja; je vsako leto pograbljeno in tla se pač siromašijo.

Na vrhovih Slavnika, ki so sama goličava, rase na sto in sto hektarih neka popolnoma neužitna trava, ki ji pravijo menda »dratenka«. Ko bi vse te gorske planote pokosili, bi dobili ogromne količine stelje. Toda niti najbližnje vasi ne izkoriščajo tega vira, ker je to neki zvezano z občutnimi stroški in velikim trudom. Tem manj bi se ga mogli poslužiti kmetje z oddaljenih kraških vasi. Govorili smo na sestanku, da bi strah pred trudom ne smel biti ovira. Saj ne moremo prav ničesar doseči brez truda. Torej, brez muje se niti čevljev ne obuje. To je vse res, vendar je človeška narava taka kot

Nadaljevanje na 11. strani

Kje bo kaj med mladinskim festivalom

Od 12. do 20. junija bo po mestih in vaseh bujskega in koprškega okraja vse živo mladine. Na festival istrske mladine bo prišla cela vrsta mladinskih kulturnih skupin iz Slovenije in Hrvaške. Razen tega bo Istra v teh dneh imela tudi mnogo drugih mladih gostov. Iz Slovenije in Hrvaške bo z vlaki, ladjami in kamioni prišlo okrog 20.000 mladincev in mladink. Tako računajo, da bo festival obiskalo iz Ljubljane kakih 2000 mladincev in mladink, iz Maribora 1000, Celja prav toliko, iz Trbovelj okrog 800, prav tako pa bo prišla mladina tudi iz drugih krajev v velikem številu.

V dneh festivala bodo mladinske kulturne skupine nastopale po vsem bujskem in koprškem okraju.

V bujskem okraju bo nastopila mladinska kulturna skupina Zavoda za glasbeno vzgojo v Ljubljani, in sicer z ženskim pevskim zborom, ki ima na sporedu 15 umetnih pesni naših skladateljev, in mladinskim instrumentalnim kvartetom, ki bo izvajal narodne pesmi. Sodelovala bo tudi mladinska kulturna skupina iz Celja s harmonikarskim zborom, reci-

nastopila tudi telovadna vrsta Kovinarske šole v Rušah. Gostje iz Kranja pa bodo sodelovali na festivalu z ženskim mladinskim komornim zborom, s solističnimi točkami in mladinskim triom.

Razen zgoraj omenjenih skupin bodo imele zadnje dni festivala priveditve tudi člani naslednjih kulturnih društev: »France Bevk« iz Ravna, »Svoboda« iz Sečovelj, »Zvezda« iz Čečarjev — Pobjegov, »Jadransko« iz Dekanov, »Svoboda« iz Portoroža, »Frenk« iz Boršta, »Ivan Cankar« iz Marezig, prav tako pa tudi ansambel ljudskega gledališča iz Kopa.

V dneh 13. do 20. junija bo potovala po bujskem in koprškem okraju potujoča skupina modelarjev Letalskih zvez Hrvaške in Slovenije, ki bo predvajala propagandne filme o letalstvu. Razne kraje Istre bo obiskala tudi kombinirana športna ekipa iz Zagreba.

12. junija ob 20.30 bo v Bujah svečana predstava Gunduličeve »Dubravke« v izvedbi hrvaškega gledališča bujskega okraja. Glasbo zanjo je napisal znani hrvaški kompozist Jakov Gotovac, režiral pa bo Marko

tudi fotoamatersko in letalsko razstavo, zvečer pa bo ljudsko rajanje.

Naslednjo nedeljo, 20. junija bo ob 9. uri na Trgu maršala Tita svečan zaključek festivala, na katerem bo nastopil mladinski pevski zbor »Svobode« iz Kopa, tamburaški zbor iz Slovenske Koroške, mladinski pevski zbor iz Gorice v Italiji, plesna skupina MKUD »Milica Križan« s slavoskopskimi narodnimi plesi ter tamburaški zbor APZ »Tone Tomšič« iz Ljubljane, folklorna skupina MKUD »Joža Vlahovič« s pevskimi plesi, godbi na pihala JLA iz Portoroža in solinarjev, kot zadnja točka pa bo veličastni skupni nastop pevskih zborov iz Hrvaške in Slovenije. Nastopilo bo 1500 pevcev pod vodstvom dirigenta Radovana Gobca in ob spremljavi godbe na pihala »Svobode« iz Trbovelj, »Litostroja« iz Ljubljane in »Svobode« Spodnja Šiška.

Popoldne pa bodo športne priveditve. V koprškem zalivu bo festivalna regata, na kateri bodo nastopili člani pomorsko brodarških društev iz Hrvaške in Slovenije. Razen tega bodo ta dan motorne dirke, na katerih bodo nastopili dirkači iz Slovenije, Hrvaške in Trsta. Ob 4. popoldne pa bo letalski miting nad Koprno, pol ure kasneje pa nastop članov Partizana na stadionu 1. maj.

Medtem bodo na koprških trgih in v parkih igrala godbe na pihala in nastopili plesni ansambli.

J. S.

ŠE O NAŠIH IMENIH

Zadnjič smo pisali o skriplenem krajevnem imenoslovju. Pokazali smo, kako je slovenski vozni red iz nevednosti ali malomarnosti svojih sestavljalcev grobo popačil določena imena krajev v Sloveniji ter zlasti v Slovenskem Primorju in v Istri. Pa na žalost ni samo vozni red takšen krivec, kakor smo ga pogrjali, temveč mrgoli podobnih grodbij tudi v našem dnevnem časopisu. Še pred kratkim je svetski popotnik — alpinist, sicer prava slovenska korenina, v »Planinskem vestniku«, tej naši tako ugledni reviji, napisal članek, v katerem je povedal, da se je vlak ustavljal na obmejni postaji Poggio reale Campagna. Vsi vemo, da so obmejna postaja na železniški progi iz Slovenije v Trst naše slovenske Opčine. Ničče jim ne pravi »Poggio reale«, tudi tržaški Italijani govorijo in pišejo samo Opčine (Opicina), niti pri njih se ni moglo nikoli udomačiti umetno, od prvih fašistov slovenskemu kraju vsiljeno ime. Toda naš »Planinski vestnik« brez pomisleka zapiše: »Poggio reale«, se pravi kraljev vrh ali kraljev razgled ...

Podjetja v našem okraju so si v zadnjem času nadela ne samo smotrna, temveč tudi lepa, za naše uho kaj blagozvočna imena: Gradbenik, Klas, Slavica, Slavnik, Val, Vesna itd. Radi bodo našim svetlim zgledom sledili drugod v Sloveniji, kjer

JURIJ VEGA

(Obletnica rojstva velikega učenjaka)

Dne 23. marca je minilo 200 let od rojstva velikega slovenskega učenjaka svetovnega slovesa — Jurija VEGA ali Vehe. Njegov oče se je namreč pisal za Veho in kmetiji v vasi Zagorica pri Moravčah, kjer so živeli, se je reklo »Pri Vehovcu«. Matematik, fizik in astronom Vega je eden izmed cele vrste naših ljudi, ki so v preteklih časih, ko Jugoslavlani nismo poznali svoje državnosti, stavili svoje izvrstne sposobnosti v službo znanosti — v tujini.

Izredno nadarjenega dečka, ki ga delo na kmetiji ni veselilo, so poslali v ljubljanske šole. Starši ga niso mogli podpirati, zato se je moral preživljati sam. Našel pa je podporneke med svojimi profesorji, ki so spoznali njegovo nadarjenost, predvsem za matematiko. Odlično je končal študije. Nato je bil kljub svoji mladosti sprejet kot pomorski inženir v državno službo. Toda nadziranje plobove ga ni veselilo. Pustil je službo in stopil kot navaden vojak k artileriji. Tu se je lahko uveljavil s svojim znanjem matematike. Kmalu je postal častnik in bil nameščen v dunajski artilerijski šoli kot predavatelj. Zdaj se je začelo njegova pot k uspehom. 28-leten je izdal obsežen učbenik matematike, ki so ga ocenili v tistem času kot najboljšega. Leta dni nato je izdal svoje prve logaritemske tablice (1783). To njegovo knjigo so ponatisnili nič manj ka-

kor sedemindesetkrat. Prav pred kratkim je izšla v Berlinu zadnja izdaja teh tablic s predgovorom znamenitega nemškega matematika dr. A. Kopfa. Le-ta piše v uvodu, da je ta Vegova logaritemsko-trigonometrijska knjiga še vedno najboljša. V štotine izdaj so jo natisnili tudi v drugih jezikih, kakor: v angleščini, francoščini, italijansko, holandsko, ruščini, latinščini in španščini. Baie je Vega za svojega življenja obljubljal vsakomu, ki bi našel v knjigi kako napako, cekin. Pravijo pa, da je moral plačati samo dva cekina ...

Vega je napisal še celo vrsto knjig o geometriji, o trigonometriji, o diferencialnem in integralnem računu itd. Smatra se kot reformator pouka v tedanji srednji šoli, ker je vpeljal vanjo višjo matematiko.

Kot spomin na Vegovo prizadevanje v astronomiji se še danes imenuje ena izmed velikih planin na Mescu »Vega«.

Pa tudi s področja fizike je izdal več del o hidromehaniki, hidrauliki, aerostatici, o tekočinah, o gibanju trdnih teles itd.

Številne akademije so pozvale slavnega učenjaka, naj postane njihov član.

Tudi kot izumitelj v artilerskem orožju se je izkazal. Njegov stofunski top je veljal tedaj za najboljši in najpreciznejše orožje v Evropi. Leta 1779 se je udeležil kot major in »ovelinik« odreda težke artilerije obleganja Beograda, katerega so takrat imeli Turki. Njegovi izračunani zadetki so točno zadevali svoje objekte. Turki so se morali po enodnevem obleganju predati.

Jurij Vega pa ni srečno končal svojega plodovitega življenja. V septembru 1802 so ga našli nekega jutra v Donavi v bližini Dunaja — mrtvega in zvezanih rok. Morda so ga ubili razbojniki — nihče ne ve.

Vega je eden od naših učenjakov, ki so proslavili svojo domovino v svetu. Vedno, tudi na vrhuncu slave, je ostal zvest sin svoje zemlje. Večkrat je obiskoval svoje domače in jim pomagal. Jurijevo rojstno hišo je med zadnjo vojno okupatorji upepelili. Danes pa že stoji nova kmetija tam in nova spominska plošča je vzidana, ki spominja mimooidoče na velikega Slovenca.

Pedagoško društvo v Koprni

Dalj časa smo se pripravljali, da ustanovimo tudi v našem okraju potrebno pedagoško društvo. Končno se je pretekli torek zbrala na učiteljski skupini vzgojiteljev, ki jo je v imenu pripravljalnega odbora pozdravil tovariš Taučar. Nato je poročal o dosedanjem delu. Tovariš Janež je predlagal, da se sestanek spremeni v ustanovni zbor, kar je bilo soglasno sprejeto.

Sledil je pregled društvenih pravil. Član društva postane lahko vsak, ki ima vse politične in državljanske pravice in ki se na področju društva ukvarja s pedagoškimi psihološkimi znanostjo, z organizacijskimi vprašanji šole ali pa se odlikuje s svojim delom v šoli odnosno v kaki drugi vzgojni ustanovi. Med naloge društva spada: obravnava vprašanj iz teorije in zgodovine pedagogike, psihologije, defektologije, organizacije vzgoje in šole, nasveti prosvetnim organom ljudske oblasti, širiti pedagoško teorijo in prakso, temelječo na dožnjanih marksizma-leninizma ter vzpodbujati pedagoške delavce in jim pri delu pomagati.

Po izvršenih volitvah so sprejeli širši in ožji delovni program, iz katerega navajamo le nekatere točke: osnuje naj se osrednja pedagoška knjižnica, člani bodo pripravili primerna predavanja, vse šole bodo dobile anketne pole za študij našega otroka. Prihodnje leto bomo proslavljali deseto obletnico osvoboditve. Pedagoško društvo jo bo proslavilo s sestavo brošure, v kateri naj bi bil obsežen razvoj vsega šolstva na našem ozemlju. Sprejet je bil sklep, da se naj predlaga Svetu za prosveto in kulturo okraja Koper, naj se s prihodnjim šolskim letom prično redno izdajati letna šolska poročila.

Ziva potreba po organiziranem delu za preučevanje in reševanje perečih vzgojnih in izobraževalnih problemov v našem okraju daje novemu društvu vso pravico do obstoja in razvoja. Prosvetni delavci se bodo gotovo posvetili delu tudi na tem področju z vso prizadevnostjo in resnostjo.

Nastop folklorne skupine

tacijami, pevskim sekstetom I. gimnazije in s solisti. Uprizorili pa bodo tudi Nušičevo enodejanko »Dva lopov«.

Iz Hrvaške bo v bujskem okraju nastopalo mladinsko kulturno društvo »Milica Križan« iz Osijeka z recitacijami ter folklorno skupino, ki ima na sporedu 10 plesnih točk, nastopil pa bo tudi tamburaški orkester. Omeniti je treba tudi kulturne skupine »Seljačke sloge« iz Gornjega Mihaljevca, Nedelišča (okraj Kakovec) in Prologa. Nastopili bodo s pevskimi zbori ter folkloro.

Te skupine bodo nastopale v tem okraju vse dni festivala. V zadnjih dneh pa bodo gostovali tudi mladinski mešani zbor III. gimnazije iz Zagreba, mladinski pevski zbor »Mladost« iz Reke, folklorna skupina iz Ludbrega, godba na pihala iz Virovitice, folklorna skupina iz Zupanje, pevski zbori iz Ivanič grada, krapinske gimnazije in Krapinskih Toplic.

V bujskem okraju pa bodo nastopile tudi domače kulturne skupine, in sicer iz gimnazije »Vladimir Gortan«, dalje člani hrvaškega prosvetnega društva »Ante Babić«, italijanskega kulturnega društva »Pappe Francesco« iz Buj, Hrvaških prosvetnih društev »Vladimir Gortan« iz Umaga, »Vladimir Nazor« iz Novigrada, »Mirna« iz Brtonigle, »Dragonja« iz Momjana, »Matko Laginja« iz Groznjana, »Bratstvo« iz Marušičev, »Lipa« iz Kaštela, »Zora« iz Krasica, »Maria Medica« iz Valica, »Lina Zakinja« iz Medigije, »Budućnost« iz Manteneta ter še nekatere skupine iz drugih krajev.

V koprškem okraju pa bodo priveditve, na katerih bodo sodelovali člani mladinskega kulturnega društva »Joža Vlahovič« iz Zagreba s plesno skupino, recitacijami, mešanim pevskim zborom ter orkestrom kitar in mandolin. Nastopilo bo tudi mladinsko društvo »Grgur Karlovič« iz Pakraca v Slavoniji. Člani le-tega bodo nastopili s tamburaškim zborom, ženskim in mešanim pevskim zborom.

Izmed mladinskih kulturnih skupin iz Slovenije bosta nastopili skupina iz Maribora, katere spored obsega pesmi, ki jih zbora izvajala mladinski pevski zbor Industrijske kovinarske šole in mladinski orkester iz Selnice ob Dravi. Razen tega bo

Fotez. Razen solistov bodo nastopili tudi pevski zbori iz Buj in Marušičev, igral pa bo orkester JLA iz Portoroža.

Naslednji dan bo na Trgu maršala Tita v Koprni svečana otvoritev festivala. Po otvoritvenih govorih bodo nastopili pevski zbori, folklorne skupine, tamburaši in harmonikarski zbor MKUD »Kajuh«, ki je te dni z uspehim koncertom v Ljubljani proslavil svoj stoti nastop.

Razen tega bo ob svečani otvoritvi tudi kolesarska dirka Slovenija—Hrvaška, miting letalskih modelarjev in telovadni nastop gojencev Mornariške akademije JLA, »Partizana« iz Buj in orodnih telovadcev iz Pulja.

Ta dan bo tudi nogometna tekma v kateri se bosta pomerili reprezentanci Zagreba in Istre. Odrpli bodo

Skrivnostni Marlon Brando

Čudne muhe imajo zvezdniki. So med njimi taki, ki ne trpijo niti najosnovnejše discipline, drugi, ki se razkačijo ob najmanjši nevednosti, nekateri vpijejo na vsakega človeka, ki se jim približa, nekateri pa kar enostavno izginejo. Kot na primer Mario Lanza. Ali pa Marlon Brando.

Tega so nekega dne čakali, da nadaljujejo s snemanjem filma Egiptčan. Vse je bilo pripravljeno, njega pa od nikoder. Iščejo ga doma, po barjih, pri prijateljih, a brez uspeha. Vznemirjenje je na višku, saj igralce vežejo pogodbe za nove filme. Končno ga odkrijejo na drugi strani kontinenta, v New Yorku, pri psihiatru. Takrat pa se je podjetje Fox resno razburilo: Brando mora takoj nazaj, drugače ...

Toda minejo tedni, meseci in kar na lepem izvedo, da ga Fox ne bo tožil za dva milijona, kot je nameraval. Marlon se celo kar na lepem prikaže spet v Hollywoodu, vsi režiserji so okrog njega in prav prijateljsko se domenijo, da bo prevzel glavno vlogo v filmu o Napoleonu z naslovom Desirée.

Toda problem s tem ni rešen. Zakaj je Marlon tak, kot je? Zakaj mora vedno zganjati svojo trmo? Zakaj hodi okrog zanemarjen, se izraža kot

zadnja baraba in povsod razkazuje čim bolj prostaške navade? Odkod njegova srčna dobrota, na drugi strani pa renčanje razdražene doge? Odkod njegova moška lepota in prav otročje muhe?

Veliko so govorili in pisali, da bi našli razlog. Nekateri trdijo, da je »največji igralec na svetu«, ostali pa pravijo, da ga je obsedla vloga Kowalskega iz filma »Tramvaj Hrepenenje« in da jo še kar naprej igra. Resnica bo morda nekje na sredi.

Marlon Brando, ki smo ga videli v »Viva Zapata« in »Tramvaj Hrepenenje«, pri snemanju filma o Cezarju

L. N. TOLSTOJ:

Zrno, veliko kot kurje jajce

Nekoč so našli otroci v nekem jarku neko reč, ki je bila podobna kuriemu jajcu. Po sredini pa je šla brazda, da je bila reč podobna zrnu. Neki popotnik, ki je šel mimo, je kupil od otrok ta predmet in ga nesel v mesto in prodal kot redkost kralju.

Kralj je sklical modrijane in jim velel, naj doženejo, kaj je ta reč: ali je jajce ali pa zrno? Modrijani so tuhtali in tuhtali, pa niso ničesar iztuhtali. Ko je ta reč ležala tam na oknu, je priletela kura in je začela kljuvati, da je izkljuvala luknjo. In tedaj so prišli modrijani do sklepa, da je ta reč zrno. Šli so h kralju in mu razodeli: »To je zrno, in sicer rženo zrno.«

Kralj se je začudil. Naložil je modrijanom, naj doženejo, kje in kdaj se je rodilo to zrno. Modrijani so ugibali in ugibali, iskali po vseh mo-

tudi starčevega očeta in ga privedli h kralju. Prišel je drugi starec na eni bergli. Kralj mu pokaže zrno. Starec je imel še dobre oči in je pregledal zrno. Kralj ga vpraša: »Ali veš morda, dedec, kje se je rodilo to zrno?«

Dasiravno je bil tudi ta starec trdih ušes, vendar je bolje slišal od sina. »Ne,« je odgovoril, »na svojem polju nisem sejal takega žita, ne sejal ga nisem, ne žel in tudi ne kupoval, zakaj za mojih časov ni bilo še denarja. Takrat smo se preživljali s svojim žitom, a v sili in potrebi smo ga dobili od sosedov. Ne vem, kje bi se bilo rodilo to zrno. Četudi je bilo naše zrnje večje in obilnejše od današnjega, tako pa le ni bilo. Pač pa sem slišal od očeta, da je za njegovih časov žito bolje rodilo, a zrna da so bila večja in obilnejša od naših. Njega vprašaj!«

Poslal je kralj po njegovega očeta. Našli so deda in ga privedli h kralju. Pred kralja je stopil starec brez palice, hodil je lahko, oči so mu bile svetle, tudi je dobro slišal in govoril razločno. Kralj pokaže dedu zrno. Starec je pregledal zrno in ga obmislil na vse strani:

»Povej mi, ded, kje in kdaj je rodilo tako žito? Ali si že sam sejal na svojem polju takšno zrnje, morda si celo kupoval tako žito?«

In starec je odgovoril: »Za mojih časov je povsod rodilo takšno zrnje. Sebe in druge sem hranil svoj čas s takšnim žitom. To zrnje sem sejal, žel in mlatil.«

Dalje vpraša kralj: »Povej mi, dedec, ali si zares že kdaj kupoval tako zrnje in ali si ga sam sejal na svojem polju?«

Starec se je nasmehnil: »Za mojih časov,« je rekel, »ni prišlo nikomur niti na um, da bi žito kupoval ali prodajal, zakaj takrat niso še vedeli za denar, pa tudi je imel vsakdo svojega žita dovolj.«

Dalje vpraša kralj: »Dobro torej, povej mi, kje si sejal svoje žito, kje je bila tvoja njiva?«

In ded je odgovoril: »Moje polje je bila vsa zemlja, a kjer sem zoral, tam je bila njiva. Zemlja je bila prosta. Svoje zemlje nisimo poznali. Samo delo smo imenovali svoje.«

»Odgovori mi še na dve vprašanji,« pravi dalje kralj. »Prvo: čemu je takrat rodilo takšno zrnje, a danes ne rodi več? In drugo: kako je to mogoče, da hodi tvoj sin po berglah, da je prišel sem tvoj oče na eni bergli, a ti si prišel kar tako; hoja ti je lahka, oči svetle, zobje krepki, a beseda ti je jasna in razločna? Razloži mi, starec, kako je to mogoče?«

In starec je odgovoril: »Dam ti odgovor na obe vprašanji: zato je danes tako, ker ljudje ne živijo več od svojega dela, ampak hlepe po tem, da bi živeli od dela svojega bližnjega. V starih časih niso tako živeli, v starih časih so živeli ljudje takole: svoje so uživali in niso izkoriščali tujega.«

ALOJZ GRADNIK:

ŽABA IN RAK

(Srbski narodni motiv)

Žaba platno beli ob rjavi mlaki, pride rak tem mimo, rak sedmerokraki: »Žaba, tvojo sestro prišel sem zasnuti, za svojega brata, ki je tam iz Blata.«

Razjezi se žaba in ozmerja raka: »S praga mojega poberi se, nesnaga! Ti lenuh zabiti, vedno v luknji skriti, pravi nazadnjakar, le nazajkorakar!«

Rak se je razjezil in zasolil žabi: »Nisi v svoji lihi, ti jo proč pobriši!«

Smešno kreketalo, slikano zijalo! Umazana žabura, naj te brene kura!«

MOJ DOMAČI KRAJ

Prijazna in majhna primorska vasica Velika Brda leži v majhni dolini obdana z nizkimi griči, na severu pa se dviga Nanos, najvišji vrh naše Primorske. Od avtomobilske ceste Trst-Ljubljana je oddaljena četrtr ure.

Ker leži vasica na kraškem svetu, ni prikladna za poljedelstvo, ampak bolj za živinorejo. Skromna je, toda preprosti ljudje si s trdim delom služijo kruh.

Kakor vas sama je skromna tudi okolica, ki hrani mnogo zgodovinskih spomenikov. Zlasti znana je vas Smihel pod Nanosom, v kateri so našli razne izkopanine, ki pričajo, da so tu živeli gradiščani. Na majhnem gričku je svoj čas stalo mesto, ki se je imenovalo Metelum, v njem so prebivali Japodi.

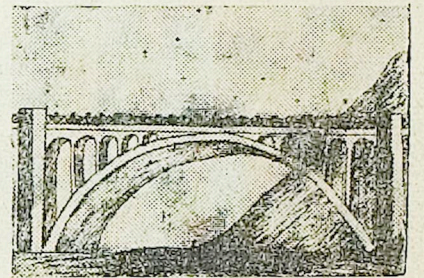
Smihel ni edini naš zgodovinski kraj. Znana je tudi Predjama — na pogled pusta vasica, kajti kamorkoli se ozreš, vidiš le strmo pečovje. Pod strmo skalo stoji grad, v katerem je v 15. stol. gospodaril vitez Erazem, v tistem času najmočnejši vitez na Kranjskem. Ker se je zameril tedanjemu cesarju, ga je le-ta preganjal in pribežal v Predjamo — v grad svojih prednikov. Tu so ga zaman oblegali, kajti imel je skrivno pot pod Nanosom v Vipavsko dolino, po kateri je dobival, kar je potreboval. Ubili so ga le na ta način, da so podkupili njegovega slugo, ki jim ga je izdal. Predjamski grad je še danes dobro ohranjen.

Blizu moje rojstne vasi teče Pivka, ki šumeče ponikne v svetovno znano Postojnsko jamo. Ko si človek ozleda to jamo, se mu zdi, da nara-

va ni mogla pokazati vseh svojih lepote na površju, ampak jih je morala skriti v svojo notranost, kjer jih skrben čuva. Pravi biser jame so kapniki — mojstrsko delo Pivke, ter znane jamske živali. Izredna lepota postojnske jame privablja k nam mnogo tujcev.

Tudi med narodnoosvobodilno borbo je bila naša vas in okolica zelo borbena. Že v času petindvajsetletnega italijanskega suženjstva je v ljudstvu tlela iskra upora, ki se je večala do izbruha vojne. Ljudstvo je sledilo klicu domovine in odšlo v gozdove ter se borilo proti okupatorju. Najslavnejši kraj našega osvobodilnega gibanja je bil Nanos, ki je nudil partizanom varno zavetje. Praviča ljudstva je zmagala. Združili smo se s Slovenci in ostalimi jugoslovanskimi narodi v novo domovino, v kateri živimo srečno in zadovoljno.

Napisala ČIČ JOŽICA, uč. 5. raz. osn. šole, v HRUŠEVJU pri Postojni

Solkanski most — narisal LUZNIK IZTOK, uč. 2. razr. osn. šole v SOLKANU

gočih knjigah, toda ničesar niso našli. Prišli so h kralju in mu rekli: »Ne moremo ti dati odgovora. V naših knjigah ni nič o tem napisanega.«

Poslal je kralj služabnike in jim velel, naj privedejo k njemu najstarejšega mužika. Poiskali so zelo staro mužika in ga privedli pred kralja. Prišel je starec, izpit, brezzob, komaj se je vlekel na dveh breglah.

Pokaže mu kralj zrno, a starec je slabo videl: silno težko je napol otipal zrno.

Kralj ga izprašuje: »Ali ti je znano, dedec, kje se je rodilo to zrno? Morda si že sam sejal na svojem polju takšno žito, morda si že sam kupoval takšno zrno?«

Starec je bil gluhi, da je komaj ulovil kakšno besedo in s težavo razumel vprašanje. Potem pa je odgovoril:

»Ne, na svojem polju nisem sejal takega žita, ne sejal ga nisem, ne žel in tudi ne kupoval. Žito, ki smo ga kupovali, je imelo vedno majhna zrna. Vprašajte pa mojega očeta, morda je on kaj slišal o tem zrnu. Kralj pošlje po starčevega očeta in ga ukaže privedi predse. Našli so

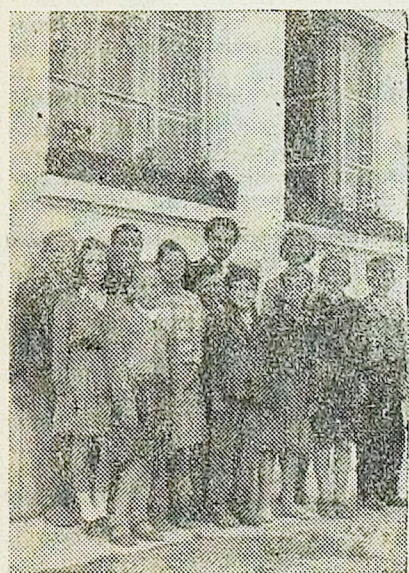
Posta strica Mihe

Zadnjič sem vam obljubil, da vam nekaj povem o prispevkih, ki mi jih pošiljate. Najraje vidim, da v spisih obravnavate svoja opažanja, spomine na ta ali oni dogodek, lahko tudi spomine iz NOB, ki vam jih povedo vaši starši. Ni mi pa všeč, kadar pošljete obnovo kake povesti ali basni, ki ste jo slišali v šoli ali jo imate memara celo v čitankah in jo skoraj dobesedno prepišete. Še težje je s pesmimi. To, da posnemate naše mojstre vezane besede, pri katerih si sposodite misel in obliko, ali pa da poveste nekaj, kar se slučajno rima, vse to še ni pesem. Žal tu nimam prostora, da bi vam to podrobno razložil, mogoče pa ste že, ali pa še boste v šoli slišali, kakšna mora biti pesem. Zato ne bodite užaljeni, če vaše pesmi redko objavim. O risbah pa bi vam rad povedal, naj bodo risane vedno na čistem, belem papirju, ne pretemno pobarvane. Le take pridejo lepe tudi, ko so objavljene. Mogoče je bil kdo od vas razočaran, ko je videl svojo risbo v časopisu in si je mislil »češ, saj sem lepše narisal!« Res je, zato tudi vsaka risba mi za objavo, čeprav je sicer lahko dobra. Zdad pa dobro preberite, kaj vam bom napisal: rad bi bral spise o delu vaše pionirske organizacije. Lahko piše tudi razred kot enota, če se kot tak uveljavlja na katerem koli področju. Upošteval bom spise, ki jih bom prejel do konca tega meseca. Tri najboljše bom objavil in nagradil. V ta namen vam je uredništvo pripravilo zelo lepe nagrade: celotno knjižno zbirko Prešernove družbe, ki obsega 5 knjig. Prepričan sem, da se boste tekmovanja udeležili prav vsi!

sopisa. Lepo, kajne? Veselilo me bo, če se bodo še oglasili.

Pridni slavinski pionirji so se spet spomnili strica v Kopru. Nekaterim sem odgovoril že zadnjič, drugim bom pa danes. ŽIGMAN FANČI piše, da bi se zelo radi dobro odrezali pri tekmovanju. Saj sem prepričan, ljuba moja Fanči, da se tudi boste. Le pogumno dalje. Kakor sem že zadnjič pisal, s prestranskimi pionirji se morate

3. razred osn. šole v Prestranku — najboljši prijatelji strica Mihe

kar sami pogovoriti. O glasbeni produkciji v Postojni piše MOZINA BORIS. Tudi on je nastopil in igral na klavir. In naj vam povem še to, da je naš Boris zelo požrtvovalen, ker hodi klavir vežbat v Prestranek, kajti doma ga nima.

MAGAJNA MILKA iz BUKOVJA piše da so prišli obiskat Predjamski grad invalidi iz Ljubljane. Pionirji so jim za dobrodošlico zapeli nekaj pesmi in podarili šopke rož. Seveda so bili naši hrabri borci prijetno presenečeni in so odnesli z izleta najlepše vtise.

Majhen pionir sem, piše BRATOŠ DRAGO iz LEŽEČEGA pri Divači, vendar pridno prebiram tvoj kotic, ki mi je zelo všeč. To je zelo lepo od tebe, ljubi moj Drago, da bereš in pišeš. Toda veš,

znati moraš tudi računati in tako nekako sem slišal govoriti tam pri vas, da sicer ne boš mogel v kolonijo, kjer bi se tako lepo kopal in sončil. Toda, saj se boš tudi v računstvu potrudil, mar ne? Tvoj brat IZIDOR pa je že moj stari znanec in upam, da se bosta še kaj oglašila. Tvojo risbico, ljubi Drago, pa bom objavil!

Pisali so nam pionirji osnovne šole v VIŠNJEVKU pri Dobrovem, DRNOVŠČEK EDO piše, da se je nekemu njegovemu sovaščanu zgodila nesreča. Nesel je razstrelivo, ki je eksplodiralo in ga ubilo. O tem piše tudi SIRK DANUŠKA, ki še pravi, da je šlo za pogrebom veliko ljudi.

Naši stari in zvesti znanci iz Iga-vasi so mi poslali svojo sliko: ŠRAJ MARJAN, INTIHAR FRANČ, MĻAKAR IVANKA, DROBUN IVANKA, SLANE SLAVKA, ANTONČIČ ALOJZ, ŠPEH STANKO, ŽNIDARŠIČ ANDREJ, TELIČ MARTA, MĻAKAR ANICA, PERUŠEK MARIJA, STRLE IVANKA, MĻAKAR VINKO in LEVEC LOJZE. Slikali so se s svojim učiteljem in sliko bom prihodnjič objavil. Najlepša hvala za spomin!

Zdad je na vrsti POSTOJNA. Iz 3. b razr. osn. šole pišeta PANIČ EMICA in ZMAK EVGEN. Emica je poslala pravljico o polju in uganko. Evgen pa se v imenu vsega razreda zahvaljuje za poslano žogo. Veš, Evgen, za tiste preklicane mreže pa že toliko sprašujem, da me povsod poznajo in že pri vratih rečejo: »Se nimamo!« Toda jih bom že iztaknil, bodi brez skrbi! Pri tekmovanju vam želim obilo uspeha!

Pisali pa niso samo pionirji iz 3. razreda, ampak tudi naši pridni občani iz 1. a razreda. Pravijo, da znajo že vse pisane in tiskane črke. Obljubljene slike se pa že zelo veselim, ljubi moji prijateljički, le pošljite jo! Pisali so: LEKŠAM STANKO, TOMINC TONČI, GRBAC DESA, JURCA JOŽKO, POTOČNIK EMICA, DOLENC ELKA, ŽERJAL STOJAN, STANEK JOŽE, GRIJAK MIRA, ČELHAR MARIJA, LUKMAN IVO, LIKON JOŽKO, ŽITKO SILVO, MULČO ZOJA, JESENKO SLAVKA, ANTONČIČ VOJKO, ČESNIK BOJAN, SENCUR JANICA, JERMAN POLDI, BRATINA JOŽICA, ČUK VIDA, JANKOVIČ MAGDA, BENČIČ KATJA, MODIČ DUŠANKA, LILJA DRAGUŠKA in PERIČIN RADKO.

Prestranskim pionirjem in vsem ostalim pa bom odgovoril prihodnjič.

★ UGANKE IZ PREJSNJE ŠTEVILKE: polževa hišica, smreka in zeljna glava.

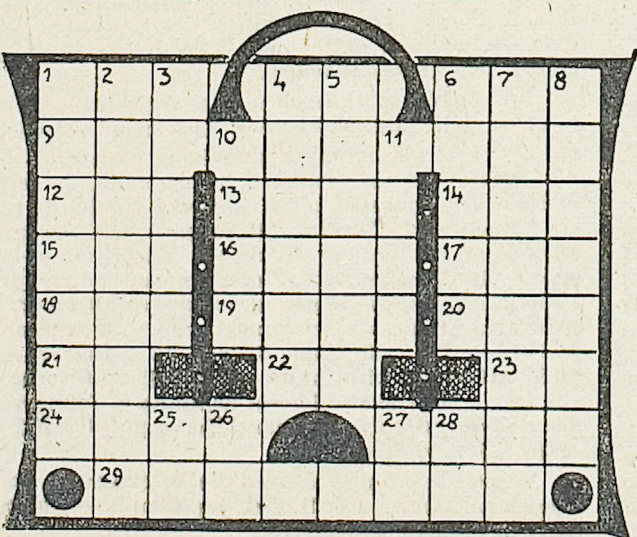
Križanka „aktovka“

Vodoravno: 1. najmočnejše igralne karte; 4. del kolesa; 6. vrsta ribe; 9. ena izmed republik FLRJ; 12. srbohrv. kazalni zaimek; 13. vodna žival; 14. izumrl prednik današnjega goveda; 15. velika reka v Nemčiji; 16. boveča rastlina; 17. ljubkovalno žensko ime; 18. vrsta zemlje; 19. krma za živino; 20. otok v severnem Jadranu; 21. oziralni zaimek; 22. pomožni glagol; 23. polovica čolna; 24. najmanjši delec snovi; 27. trska, odpadki pri sekanju drv; 29. nezakonit, podtalen (tujka).

Navpično: 1. velika celina; 2. zve-

zde spremljevalke; 3. sveta podoba; 4. grški junak, ki je po zavzetju Troje deset let blodil po morju; 5. velike sobe; 6. izdelovalec sit; 7. ohrabren; 8. mesto v Sloveniji; 10. grški bog ljubezni; 11. potem, 25. pijača starih Slovanov; 26. osebni zaimek; 27. kratka za »ilustriran«, 28. ne me, ne one.

Današnja križanka je bolj trd oreh. Toda nikar ne vrzite prehitro puške v koruzo, ampak vzemite pamet v roke, pa sem prepričan, da jo boste rešili. Gotovo bom prejel cel kup pravih rešitev.

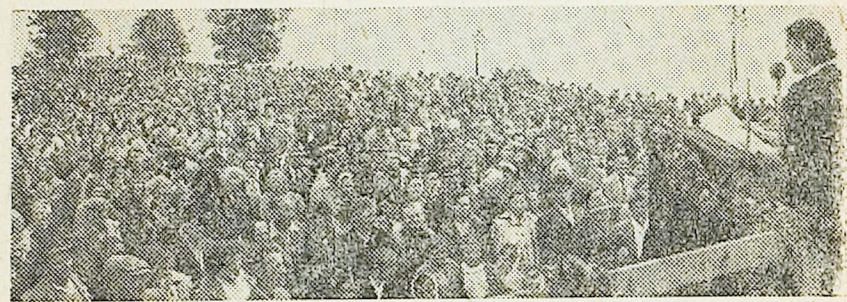
Drobne dnevne težave ne smejo zakriti sijajne bodočnosti, za katero se borimo

ODLOMEK IZ GOVORA TOV. VIDE TOMŠIČEVE NA PROSLAVI NA STJAKU DNE 6. JUNIJA 1954

Pred in med vojno so vas razni profilmudski duhovniki hujskali, češ da komunizem ruši družino, jemlje materi otroke itd. Ko so vaši očetje in možje zapuščali svoje družine za desetletja, da jim prisluzijo kos kruha, in se vračali domov stari, izčrpani, ko so vaše matere in sestre zapuščale svoje neboljane otroke in dojenčke in odhajale v bogate hiše v Italijo, Egipt in drugam, da z lastnim otrokom odvzetim mlekom in ljubeznijo zaslužijo kos kruha in rešujejo svoje domačije — takrat ni nihče pokazal, da je kapitalizem do kraja uničil vsako njihovo družinsko srečo. Tolažili so jih s potrpljenjem — mi pa hoče-

mo in delamo za to, da bodo naši otroci imeli svoj srečen dom, da bosta mati in oče z delom svojih rok lahko gradila srečo svojih otrok ne pa služila tujcem.

Tako izgleda resnica o namenih komunistov glede družine in ve žene in matere jo najbolj poznate — saj se na vas obračamo s pozivi, da odločate o delu šole, o delu raznih društev, da odpravljate zaostalost iz naših domov, da pomagate graditi svoje domovino.

Tov. Vida Tomšičeva govori zbrani množici na Stjaku

Ogromne so spremembe, ki smo jih izvršili že v tem desetletju. Ne samo zmaga v narodnoosvobodilnem boju, pridružuje se ji še zmaga za nov družbeni red, za nove družbene odnose.

Včasih o tej zmagi govorimo z besedami, katerih pravi pomen naši preprosti ljudje bolj slutijo, kakor pa razumejo. Besede o socialistični demokraciji, o družbenem upravljanju, o komuni so marsikdaj manj jasne, kot so bili jasni pozivi na boj proti italijanskemu fašizmu, proti okupatorju, za osvoboditev svoje zemlje. Včasih tudi izgleda, kakor da je minila doba, ki je zahtevala junaških dejanj in nadčloveških naporov in da se je življenje nekako vrnilo v svoje mirne tokove. Zato se mi zdi potrebno, da prav na teh naših svečanostih,

ko obujamo spomine na velike dni narodnoosvobodilnega boja, na svetle like junakov, poudarimo, da je naš sedanji boj, da so naše današnje naloge, napori in žrtve v nekem smislu ne samo enaki, temveč celo večji in odločilnejši, kakor so bili v preteklosti. Ta boj seveda ne zahteva posameznih herojskih dejanj niti krvavih žrtv, zahteva pa dolgoletno vztrajno delo, zahteva jasne misli in odločnosti, zahteva dnevnega premagovanja majhnih naporov, ki pa skupno predstavljajo bitko za zmago socializma.

Gre namreč za to, da hočemo iz graditi tak red, v katerem bodo ljudje živeli brez drugih gospodarjev

nad seboj, ne samo brez tujca, ki smo ga pregnali, ampak tudi brez domačega izkoriščevalca. Gradimo tak red, kjer bodo ljudje živeli od svojih rok in ne na račun drugega, toda kjer bodo o plodovih svojega dela sami odločali, zakaj jih bodo porabili. Pa bi kdo mislil, da je to enostavno, saj ga ne more biti pametnega človeka, ki bi bil proti temu. Pa ni enostavno in najboljši sinovi človeštva se za odnose v človeški družbi boré že tisočletja in lahko rečemo, da smo pri nas v socialistični Jugoslaviji, pod Titovim vodstvom, napravili najdaljši korak v tej smeri. Ni moj namen niti ni primerno, da bi na tem mestu razpredala misli in dejstva iz zgodovine človeštva. Vendar pa se mi zdi, da včasih tudi tam, kjer so padale največje žrtve za osvoboditev, drobna dnevna težava zakrila je sijajno bodočnost, za katero se borimo. In namesto, da bi naši borci prisluzili pozivom naše ZK in SZDL za delo na tej poti, omagujejo in izgublajo smer zaradi drobnih težav. Treba je vedeti, da je težko zmagati v revoluciji, toda tisočkrat težje izgraditi socializem!

V teh letih smo zgradili v Jugoslaviji ogromno tovarn, elektrarn, cest in železnic, ker vemo, da človek ne more biti svoboden brez

sredstev za svobodno življenje. S ponosom ugotavljamo, da je Jugoslavija kot celota prenehala biti dežela v polkolonialnem položaju.

Tudi na Primorskem se je marsikaj spremenilo, čeprav ne v toliki meri, kakor bi želeli. Nasilna in krivična meja je povzročila Primorski tudi ogromno gospodarsko škodo. Z napori delovnih ljudi vse Jugoslavije pa se tudi tu dvigajo desetine novih tovarn. Raznovrstni napori za dvig šolstva in kulture, za izboljšanje zdravstva in drugi že kažejo uspehe. Naš družbeni plan za 1954 leto predvideva posebno gospodarsko pomoč Primorski preko 1 milijarde dinarjev: to pomeni nove ceste, razvoj podjetij, razvoj gostinstva in turizma, gradnjo stanovanj, poleg tega pa bo dana razne vrste pomoč za izboljšanje poljedelstva.

Toda najvažnejše od vsega je način, kako mi gradimo svojo deželo in kakšne odnose med delovnimi ljudmi pri tem ustvarjamo. Istočasno in obenem z rastjo našega bogastva se večajo pravice državljanov. Naša narodnoosvobodilna borba je že stonela na od spodaj izvoljeni ljudski oblasti. Bili so to organi ljudskega upora, organizatorji partizanske vojske, mobilizatorji vseh sredstev za zmago. Iz teh ljudskih organov pa so se do danes razvili ljudski odbori naših občin in okrajev, ki urejajo in odločajo vedno več o vseh življenjskih vprašanjih delovnih ljudi. Ze štiri leta upravljajo v tovarnah delavci s splošno družbeno lastnino. Zavest o tem, da je vse naše in da imamo toliko več, kolikor več naredimo, raste iz dneva v dan. To je nov socialistični patriotizem državljanov Titove Jugoslavije.

Zene iz Komna na prostovoljnem delu po prihodu iz nemške internacije leta 1945

NAŠA KUHINJA V JUNIJU

Hladno in deževno pomlad pač gotako kot tisto, v kateri kuhate teste-spodnje zelo občutimo. Zelenjava in nime, ne mečite stran. S tako vodo sadje je prišlo pozno in je drago. In lahko pripravite okusne juhe, z njo zalijete omako ali prikuho, lahko pa jo tudi porabite za škrobljenje perila.

JUHA IZ JETRC

Beljakovine v mesu poskusite namdomestiti z juho iz jetric: v 4 dkg masti izpražite majhno glavico drobno sesekljane čebule in ko zarumeni, dodate nariban korenček, soli in popra po okusu. Ko se vse prepraži, zalijete z 1 litrom vode ali s kostno juho. Pustite vreti 10 minut in tik, preden nesete na mizo, vmešate v vrelo juho 10 dkg zmletih jetric (lahko so tudi goveja) in 2 dkg v malo mleka raztopljenega kvasa. Zdjaj juha ne sme več zavreti, sicer bi se uničili vitamini v kvasu in jetrni sokovi. Po okusu lahko dodate juhi še nekaj kisle smetane. K juhi lahko servirate pražen kruh.

Kvas je bogat na beljakovinah in vitaminih in zato je dobro, da ga uporabljate takrat, ko je meso drago. Lahko ga dodate vsem gostim juham, omakam ali zelenjavnim prikuham in tako zelo povečate njihovo hranljivo vrednost. Na 1 liter juhe ali tri četrt litra omake ali prikuhe daste 2 dkg raztopljenega kvasa v mleku ali vodi (odvisno od jedi, h kateri dodajate). Kvas vlijete v vrelo jed, ki pa potem ne sme več zavreti.

KRUHOV NARASTEK

Stari beli ali polbeli kruh narežite na kocke ter ga zalijete z vrelim mlekom. Z vilicami ga stlačite in mu primešate nekaj suhega ribanega ali svežega kravjega sira. Zmes polagajte v pekačo izmenoma s prepraženimi kockami slanine ali z ocvirki, zgornji sloj pa naj bo kruh. Z mlekom zmešate dva ali tri jajca, polijete zmes v pekači in spečete v pečnici. Na mizo prinesete s solato.

Sira za ribanje ni treba kupovati posebej za to priložnost. Izkoristite skorjo trapista ali kakega drugega trdega sira, ki ste ga rabili za malice ali za večerjo. Zato sira nikoli ne režite na koščke in potem lupite, temveč operite skorjo, dokler je kos še cel in ga potem olupite v velikih kosih. Te olupljene skorje spravite v pokriti stekleni posodi in po potrebi naribate.

RIŽ NA INDIJSKI NAČIN

Z malo mesa ali prvih gobic lahko pripravite omako, ki jo servirate z rižem, pripravljenim na indijski način: riž kuhajte v veliki količini vode, kakor testenine. Ko je kuhan, ga odcedite in splahnite z mrzlo vodo, nato pa dajte na sito ali cedilo nad lonec vrele vode. Na ta način postane riž popolnoma bel in sipek. Za prikuho k tako pripravljenu rižu lahko porabite poleg mesne ali gobove omake tudi mlado zelenjavo.

Vode, v kateri ste kuhali riž, prav

ZELENA SOLATA

Z vsemi jedili dajte na mizo čimbolj pogosto zeleno solato. Solata je tudi še vedno najcenejša zelenjava in čeprav nima veliko hranljivih sestavin, ugodno vpliva na prebavo ter vsebuje vitamine. Toda dobro in okusno pripravljena solata ne sme biti zmečkana in uvela ali pa plavati v slani kisovi vodi.

Za solato pravijo, da je potrebno troje: biti skopuh za kis, razsipnik za olje in modrijan za sol. Pravo pripravljeno se začne že pri čiščenju in pranju. Liste pustimo čimbolj cele, le velike prerežemo na polovico. Uporabljamo tudi zelene liste, kajti ti vsebujejo še največ železa. Če imamo tekočo vodo, je najbolje, da pod pipo operemo vsak list posebej ter damo vse na cedilko ali čisto kroo, da se odcedi. Tik pred jedjo, najbolje na sami mizi, pripravimo solato takole: najprej jo obilno zalijemo z oljem in pazljivo premešamo, da se namasti prav vsak list. Šele nato jo poskropimo z osoljenim kisom. Kisa damo malo, lahko pa mu dodamo po okusu tudi drobno sesekljane česna, maiarona ali zrnca sladkorja. Tako pazljivo pripravljena solata je lahko s trdo kuhanimi jajci, dušenim rižem ali polento z ocvirki prav dobra večerja.

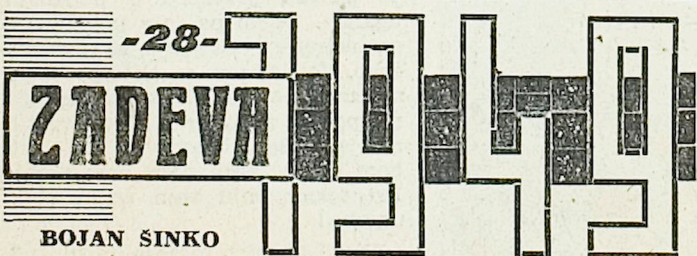
V Ljubljani so ustanovili zavod za proučevanje varnosti pri delu. Zavod bo nudil podjetjem strokovno pomoč v tem pogledu in proučeval najnovejša odkritja glede zaščite pri delu, zdravstvene in tehnične varnosti.

Vsa zadeva ne bi dvignila toliko prahu v našem mestu, marsikdo je že pobral šila in kopita iz Sydneya, ne da bi javnost o tem sploh kaj zvedela, če ne bi prišlo na dan, da je bivala pevka v svojem bungalovu skupno z neznanim mladim moškim, ki ga sosedje pogrešajo že dlje časa. Po izjavi dr. Irwinga Bloomsteda, zdravnika glavne bolnice, je doživela pevka isto noč, ko je na prav tako skrivnostni način izginil njen sestanovalec, za katerega ni znano, kakšno mesto je zavzemal v pevkinem zasebnem življenju, živčni zlom, zaradi katerega je bila na krajšem zdravljenju v tukajšnji glavni bolnici. Zato so se pričeli širiti glasovi, da je pevka zbežala iz Sydneya iz strahu pred kaznjivo, češ da je pripravila obveščevalni službi neke tuje države in sodelovala pri umoru svojega sestanovaleca.

Naš sodelavec se je obrnil na inspektorja sydneyjske kriminalne policije g. Newtona R. Clarka in izvedel naslednje: Sydneyjska kriminalna policija je na podlagi že omenjenih govoric uvedla preiskavo in ugotovila, da je pravo ime mehiške (ne španske, kot se je pevka izdajala!) pevke Dolores Armendaris. V Sydney je prispela pred časom skupno z ameriškim novinarjem Stuartom Masonom, o katerem je znano, da je skrivnostno izginil nekaj tednov pred pevko. Policija smatra, da ne gre za vohunstvo ali umor, temveč za zadevo, ki pa spada v pristojnost sydneyjske kriminalne policije. Pred svojim prihodom v Sydney sta se Dolores Armendaris in Stuart Mason vkrcala na otoku Bali na tovrstno ladjo »Cecil« in sta po izjavah njenega kapitana g. Johna vzbujala videz navtve zaljubljenega para. To so potrdili tudi njuni sosedje v Fitzroystreet.

V naslednjem prinašamo izvlečke razgovora našega sodelavca z nekaterimi sosedi obeh pogrešanih — Dolores Armendaris in Stuarta Masona...

Sledili so izvlečki iz razgovora dnevnikovega poročevalca:

BOJAN ŠINKO

5. poglavje

NOVA ZADREGA DR. IRWINGA BLOOMSTEDA

Polkovnik Kudrnjacev se je rad ponašal s svojimi psihološkimi sposobnostmi. Kdor bi mislil, da je v navodilih svojim ljudem v Avstraliji glede pobeglega lažnega Sturta Masona pozabil na njegovo mehiško ljubico, bi se temeljito zmotil. Vodji sovjetske tajne službe na Daljnem vzhodu, čigar delovno področje je zajemalo tudi Avstralijo, ni bilo težko uganiti, da je bila mehiška lepotica vzrok, zakaj se je lažni Stuart Mason, ki mu je Moskva namenila glavno vlogo v »Zadevi 1949«, v Bombay izmuznil iz varstva njegove bivše tajnice in najožje sodelavke ter ubral svojo pot na peti kontinent.

Ko je zvedel, kje je treba iskati begunca in po ukazih iz Moskve, iz katerih je bilo razbrati, da kremeljska tajna služba vztraja pri izvedbi »Zadeve 1949«, je smatral kot najvažnejšo nalogo, da s pomočjo svojih avstralskih ljudi pristrizje begunca peruti. Na kakšen način bi slednji, potem ko bi ga zopet dobili v pest, prispel v Evropo brez vednosti britanske varnostne službe, o tem je nameraval še razmisliti.

Ce bi bilo po njegovem, bi z verolomnim beguncem na kratko obračunal. Toda v Moskvi so bili drugačnega mnenja in niso niti za las odstopili od zahteve, da mora lažni Stuart Mason do konca opraviti svojo nalogo. Beseda Moskve pa je pomenila polkovniku Kudrnjacevu toliko kakor Mojzesova Izraelcem, če ne še več.

Kakor polkovnik Kudrnjacev pogosto ni razumel ukazov in navodil iz Moskve, čeprav jih je vselej do pičice izpolnil, tako so bili tudi moskovskim agentom na Daljnem Vzhodu in v Avstraliji ukazi »sokoljega gnezda« neredko nepojmljivi. Ivanovi sydneyjski ugrabitelji so debelo pogledali, ko so dobili ukaz, da ujetnika nemudoma izpustijo in počakajo nadaljnjih navodil.

Ze to se jim zdelo neumljivo, ker so dobili ukaz za ugrabitve begunčeve ljubice, tudi Dolores je namreč doživela nočno potovanje z zavezanimi očmi po sydneyjskih ulicah in je celo nekaj dni bivala v sicer mnogo udobnejšem prostoru poleg Ivanove temne luknje, ne da bi vedela drug za drugega, šele nekaj tednov po tem, ko je bil lažni Stuart Mason že na varnem. Toda zadnjega ukaza nikakor niso mogli razumeti. Ker pa v sovjetski obveščevalni službi nikakor ni bila navada, mnogo premišljevatj o ukazih nadrejenih, so ga izvršili prav tako dosledno kakor vse dosedanje.

Nič manj kot njegove ugrabitelje je ta menadna sprememba sredi noči presenetila tudi Ivana, ki je do zore zama pričakoval povratka svoje ljubice.

Ko se je popolnoma zdanilo, je še enkrat obšel bungalov in skušal skozi šipo sicer zaprtih oken ugotoviti, kaj se je zgodilo med njegovo odsotnostjo. Njegov trud pa je bil zaman. Ker so bile žaluzije na notranji strani oken zavešene, ni videl seveda ničesar.

Pri sosedu, nekem trgovskem nameščencu, čigar starši so prišli v Sydney iz Coventryja, je šele spoznal, kako zaman je bilo njegovo upanje po svidenju z Dolores. Pred njim je bil izvod enega izmed sydneyjskih vodilnih dnevnikov, ki ga je Ivanov sosed shranil zato, ker je bil v njem poleg ostalega objavljen tudi njegov razgovor s poročevalcem lista, pod naslovom z debelimi črkami: »Skrivnost izginotja lepe pevke iz »Nočne zvezde« še vedno nepojasnjena«, je Ivan čital:

»V našem listu smo že obširno poročali o skrivnostnem izginotju lepe pevke iz »Nočne zvezde«, ki je zadnje dni v ospredju zanimanja sydneyjske javnosti. Našim bralcem je znano, da je neke noči pevka brez sledu izginila iz svojega bungalova v Fitzroystreet št. 9, ne da bi o svojem odhodu obvestila kogarkoli v Sydneyu. Najbolj zaskrbljen zaradi nje-

Še nekaj o naših imenih

Nadaljevanje z 8. strani
ugleda na pročelju hiše: »Slovenski otroški vrtec«. Potrdijo mu, da je to zares slovenski otroški vrtec, torej prvo zgaljše slovenskih otrok v Kopru. Toda nemajhno je njegovo začudenje, da, razočaranje, ko sliši v otroškem vrtcu klicati imena otrok: Djana, Marinela, Roberto, Leljo, Oliver, Valter, Italo in še druga podobna. Italo utegne biti najzanimivejši ali najagilnejši od vseh otrok v vrtcu, ker prav njega se tam najčešče sliši klicati. Popotnik iz gornjih krajev se prijema za glavo, ko mu na ušesa udarjajo tako čudna, doslej še nikoli slišana otroška imena. Pa pride v mesto, se tu ustavi, zahaja med ljudi, gre tudi v okolico in kmalu z bridkostjo spozna, da je tod med Slovenci nenavadnih in neprimernih osebnih imen še veliko več. Slišal je namreč zvati še taka imena: Angela, Jclanda, Klavdija, Leonarda, Marina, Nerina, Neva, Neverina, Ondina. Od moškega spola pa se med sabo poleg tolikih drugih kličejo tiste: Angelo, Atilio, Armando, Duilio, Enio, Esperio, Ecio, Gaudencio, Gotfrid, Guerino, Igli, Inocente, Libero, Livio, Marino, Nevio, Nakazij, Olermo, Olivio, Romano, Rinaldo, Ubaldo in tako dalje. Ponaolvjamo, ta imena so med Slovenci in zlasti med slovenskimi otroci v koprskem okraju. In dobili so jih nekateri naši otroci v na novo osvobojeni pokrajini! S takimi imeni je bil po nedolžnem obremenjen mladi in najmlajši naš rod, deca, ki je rojena od slovenskih staršev že v svobodi. Po tej liniji se je, kakor kaže, hotela v našo svobodo iz prejšnje dobe pretihotapiti neka tujerodna, deloma celo fašistična, vsekakor pa nam sovražna in škodljiva

miselnost ali tendenca. Ni moči reči, da bi bile te stvari nevažne. Če pogledamo nazaj v zgodovino, bomo videli, da ima vsaka doba nekakšen specifičen okus, ako ne naravnost določeno naziranje v vprašanju, kakšno osebno ime naj dobi novorojeni državljan. Ali naj naš veliki čas takšna imena, kot smo jih navedli, brez ugovora prevzame in prepusti naprej v bližnjo in daljnjo bodočnost? Ali sme družba res biti brezbrizna v stvareh, o katerih govorimo? In pa sam prizadeti človek, ki je danes še otrok in ne ve teh reči, pa si tudi ne more pomagati, človek, ki so mu nepremišljeni starši dali

Zanimiv in važen sestanek

Nadaljevanje s 5. strani
tekoča voda, ki si utira pot tja, kjer je najmanjši odpor. Od dela se samo čebelar zdebela (ko ga čebele opikajo), in tako dalje. Toda bolj kot strah pred trudom, je strah pred stroški. Voz stelje na Slavniku bi recimo Sežanca stal nekaj tisoč dinarjev. To je tista večna lajnarska melodija, ki se povsod postavlja na pot.

Potem o pogozdovanju samem. Neki hrvaški tovariš je bil n. pr. ostro nasproten posajanje črnega bora. Po njegovih trditvah je borov gozd ljuba domovina cele rajde škodljivih žuželk in boleznih. In jih je z latinskimi besedami naštel po vrsti. Toda kje je gozdno drevo, ki bi bilo tako potrpežljivo in žilavo kot borovec? Ali bi bilo kaj uspeha, če bi namesto bora posajali trpežne listavce, kot je črni gaber, recimo? Pa če bi tudi bil uspeh, se gabrov gozd kot »burjebčan« ne more nikoli primerjati z borovim. Tudi to je eno izmed kočljivih vprašanj skupne problematike.

Ing. Petar Ziani iz Zagreba ima veliko izkušnje v pogozdovanju raznih puščavskih predelov Dalmacije in Hrvaškega Primorja. V diskusiji o škodljivosti ovac glede na gozdarstvo, j. rek, da gozd mora biti, ne moremo se pa zavoljo njega odpovedati ovcam, ker nam je oboje potrebno. S prepovedjo ovčjih tropov bi v skrajno pasivnih krajih vrgli prebivalstvo v veliko bedo. Močno je zagovarjal tezo, da ne smemo žrtvovati sedanjih koristi kraškega ljudstva pred očmi. Torej smo spet prišli do tistega slavnega para-oks.: Rešite vprašanje tako, da bo volk sit in koza cela!

To je naš gozdski voz. Kaj bo kazalo storiti? Pogozditi čim najbolj vse tiste kraške kamenine, kjer danes razen kakega redkega grma črnega gabra ali rašeljike, sploh nič ne rase. Pogozditi vse goličave Slavnika in podobnih vrhov, kjer rase za živino neužitna trava. Potem pa smotno in spozumno s prebivalstvom posajati zaščitne pasove (proti burji namreč), da z njimi kolikor bo mogoče ohranimo njeno razdiralno silo.

težko breme na rame, če so odločili, da naj gre z imenom »Italo« skozi življenje, — ali naj ta človek ostane brez pomoči, ki mu jo more in mora dati družba s tem, da mu storjeno krivico popravi in da ime, ki njej, namreč družbi, po okusu in splošnem naziranju ustreza? Kajti če naj Armando, Italo, Libero in vsi drugi te vrste obdržijo imena, ki so jih prejeli od nevednih ali starokopitnih staršev, je neizogibno vprašati se, kako bodo morali s temi imeni družbeno živeti in »uspevatj« v Sloveniji, sploh v Jugoslaviji. Bolj torej kakor imena krajev in podjetij so važna osebna imena, imena človeka. Gre za človeka, za našega človeka, in je to vprašanje vzeti v pretres v resnici nujna zadeva.

To bi bila naloga gozdarske službe v glavnem. Posebej bi pa jaz svetoval še tole: Naj bi gozdarske dresvesnice brezplačno razdeljevale gozdne sadike vsem kraškim kmetom, ki imajo kjerkoli kak pripraven prostorček zato, da le te sadike tudi res posadijo. Naj bi kmetje v tem delu imeli povsem svobodne roke: naj vsak sadi, kamor se mu zdi. Glavno je, da sadi. In mora biti prostor, ki ga bo sam posadil zmeraj samo njegov in vanj ne smejo segati policijski ukrepi gozdarske službe. Kako hočete, da se bo nekdo zares potrudil s posajanjem gozdnih sadik, če jih pa brez izrecnega dovoljenja izrednega dovoljenja kakega »društva narodov« ne bo smel nikoli sekati niti za najnujnejšo lastno porambo!

(V posebnem članku bom o priliki povedal, kako so gozdili v mojem kraju naši očete pred petdesetimi in več leti.)

Mednarodnega jezika

ESPERANTO

se lahko hitro naučite v našem dopisnem tečaju. Ako pošljete znamke za poštino, Vam pošljemo brezplačno na ogled prve lekcije. Zveza esperantistov Slovenije, Ljubljana, Miklošičeva 7/I.

RADIO · OGLASI · OBJAVE

NAJVAŽNEJSI PROGRAMI
od 12. do 18. junija 1954.

SOBOTA, 12. VI. 54.: 13.45 Laha in zabavna glasba, vmes objave; 14.15 Šport doma in po svetu; 14.40 Ljubezenske narodne pesmi; 17.30 Srbske in makedonske narodne pesmi; 18.15 Zabavni orkestri igrajo za židano voljo; 21.00 Melodični ritmi; 21.30 Izbrano cvetje z domače grede; 22.00 Naši kraji in ljudje: Slovenska Istra se pripravljala na festival mladine.

NEDELJA, 13. VI. 54.: 8.15 Slovenske narodne; 8.30 Za naše kmetovalce; 9.00 Mladinski tednik; 13.45 Glasba po željah; 15.00 Ob 70. letnici primorskega skladatelja Vasilja Mirka; 16.00 Produkcije glasbene šole v Kopru; 17.00 To je Jugoslavija — narodne pesmi in plesi; 18.30 30' veselih ritmov.

PONEDELJEK, 14. VI. 54.: 13.45 Laha in zabavna glasba, vmes objave; 14.15 Beleške o filmu; 14.45 Obzornik; 15.00 Rezervirano za prenos mladinskega festivala; 17.00 Melodije za razvedrilo; 17.30 Slovenske narodne pesmi; 18.15 Glasbeni mozaik.

TOREK, 15. VI. 54.: 13.45 Laha in zabavna glasba, vmes objave; 14.15 Beleške o medicini; 14.45 Kulturno življenje na Primorskem; 15.00 Rezervirano za prenos mladinskega festivala; 17.00 Glasba iz znanih filmov; 17.30 Pesmi Hrvatskega Zagorja; 18.15 Skladbe predklasičkov izvaja na klavirju Gojmir Demšar; 18.35 V ritmu polk in valčekov; 20.00 Arrigo Boito Mefistofeles — opera v 4 dejanjih. Solisti, zbor in orkester milanske Scalle, dirigira Franco Capuna; 22.27 Melodije in ritmi.

SREDA, 16. VI. 54.: 13.45 Laha in zabavna glasba, vmes objave; 14.15 Beleške o kulturnem življenju; 14.15 Od Triglava do Jadrana; 15.00 Rezervirano za prenos mladinskega festivala; 17.00 Okoli Straussa in Leharja; 17.30 Z narodno pesmijo in plesi po Srbiji; 18.15 Za vsakogar nekaj.

ČETRTEK, 17. VI. 54.: 13.45 Laha in zabavna glasba; 14.15 Beleške o tehniki; 14.15 Šport doma in po svetu; 15.00 Rezervirano za prenos mladinskega festivala; 17.00 Igra orkester Willy Berking; 17.30 Narodne pesmi naših krajev; 18.15 Poje Yma Sumac; 18.30 Glasbena kronika.

PETEK, 18. VI. 54.: 13.45 Laha in zabavna glasba, vmes objave; 14.00 Glasba po željah; 14.45 Kulturni razgledi; 15.00 Rezervirano za prenos mladinskega festivala; 17.30 Narodni pevci pojo; 18.15 Značne skladbe v priredbi za 4 saksofone — izvaja kvartet Alodf Sax; 18.35 V veseljem narodnem ritmu.

★
Radio Jugoslovanske cone Trsta, obvešča svoje poslušalce, da bo s 14. VI. 1954 delno spremenil svoje programe. Slovenska jutranja oddaja se bo pričela ob 5.30 in se nadaljevala v drugem slovenskem bloku od 6.45 do 8.00 ure. Opoldanska oddaja, ki se bo pričela od 13.30, bo podaljšana do 15.30. Vsi večerni slovenski bloki odpadejo, razen sobote in dvojezičnega bloka ob torkih. Poslušalce opozarjamo na naše posebne govorne oddaje »Beleške«, ki so na programu vsak dan ob 14.15 in na »ženski koticček«, ki ga lahko poslušate v II. slovenskem bloku vsak dan ob 7.30.

Poročila lahko poslušate vsak dan ob 5.40 — 7.45 — 13.30 — 19.00 in 23.30. Ob nedeljah ob 8.00 — 13.30 — 19.00 — 23.30. Pregled tiska je na sporedu vsak dan (razen ponedeljka in nedelje) ob 6.50.

MALI OGLASI

Nudimo za dopust HIŠICO z vsem inventarjem za 5—7 oseb pri Bovcu za zamenjavo ob morju. Ponudbe na prof. Matanovič, Ljubljana, Wolfova 1.

Najdeno je bilo žensko DVOKOLO črne barve, brez številke, precej staro, krmilo ravno, brez luči. Informacije na oddelku za notranje zadeve OLO Koper.

Najdena je bila SESALKA za dvokolo in en PULOVER. Predmeti se nahajajo na oddelku za notranje zadeve v Kopru.

TEHNIČNI RISAR, verziran v geodetsko-gradbeni stroki, želi zaposlitve na teritoriju STT zaradi boleznih družinskega člana. Ponudbe pod »Po možnosti družinsko stanovanje« na Jugoreklam, Ljubljana, Kidričeva 6.

STAREJŠI VDOVEC, samostojen obrtnik, z lastno hišo in nekaj zemljišča, s precejšnjim prihrankom, nekaj kilometrov od morja, želi skupno gospodarstvo z dobro gospodinjjo. Ponudbe s točnim naslovom pod »Mirno življenje« na upravo Slovenskega Jadrana v Kopru.

z njegovimi sosedi, tudi s tem, pri katerem je Ivan to jutro potrkal.

Ali naj se javi na sydneyjski kriminalni policiji in ji navtezi zgodbo, ki bi jo še bolj utrdila v njenem dosedanjem mnenju?

Tega koraka ni upal tvegati, zlasti dokler ne zve, kje se nahaja njegova Dolores. Ko mu je sosed izročil ključ od bungalova in njegovih vrtnih vrat, je odšel, da se očedi in preobleče, kajti če bi se tak, kakršen je prišel iz svoje ječe, napotil v bolnico k dr. Bloomsteedu, o katerem je zvedel, da je zelo skrbel za zdravje njegove ljubice, bi ga na ulici zaustavil prvi stražnik, ki bi ga srečal.

V bungalovu ga je čakalo novo razočaranje. Omari, v katerih je imela Dolores spravljene svoje obleke, sta bili prazni, a tudi njenih kovčkov ni bilo nikjer.

Bungalov je bil brez Dolores pust in prazen kakor ječa, iz katere se je rešil na povsem nerazumljivi način.

Ali so tudi Dolores ugrabili moskovski agenti? Zakaj so izginile vse njene obleke?

Zakaj so ga sredi noči izpustili?

Na obe vprašanji ni vedel odgovora, čeprav sta mu razjedali možgane še takrat, ko se je s cestno železnico pripeljal do glavne sydneyjske bolnice pri gubernernem vrhu.

Dr. Irwing Bloomsteed je bil sicer v bolnici, toda Ivan je moral čakati nanj do konca zdravniškega pregleda, ki je trajal skoraj do dvanajstih. Bil je nemalo presenečen, ko je zagledal pred seboj mladega zdravnika prikupnega obraza in visoke postave, medtem ko si je predstavljal dr. Bloomsteeda v potdesetih ali šestdesetih letih, s sivimi lasmi in očali v roževinastem okvirju. Takšen je bil namreč njihov hišni zdravnik iz Coosa v državi Vermont, ki je prihajal na farmo njegovih staršev.

Ivan je namreč mislil, da so mu vsi zdravniki na svetu podobni.

Mladi zdravnik se je od presenečenja skoraj sesedel, ko je zvedel, da je njegov obiskovalec zagonetni sestanovalec črnolase Dolores. Povabil ga je v svoj avto in njegova gospodinja je morala pogrniti za dva.

Pri kosilu sta oba molčala. Ko sta si po končanem obedu prižgala cigareti, je dr. Bloomsteed že pričakoval, da se bo pred njegovimi očmi končno razgrnila skrivnostna tančica okrog obeh zaljubljenecv.

Spočetka pogovor ni potekal tako, kakor si je mladi zdravnik želel. Namesto da bi sam spraševal, je moral odgovarjati na vprašanja svojega gosta, ki jim ni hotelo biti konca. Obširno mu je opisal potek boleznih lepe Dolores, njeno okrevanje in bivanje v bungalovu v Fitzroystreet št. 9 — vse do tiste usodne noči, ko je Dolores brez sledu izginila. Od tega trenutka naprej je znalje dr. Bloomsteeda odpovedalo.

Ivan je bil prepričan, da so bili na delu sovjetski agenti. Toda četudi bi vedel, da je bivala Dolores nekaj dni pod streho kot on in celo v sobi poleg njegove temne ječe, ji ne bi mogel pomagati, ker mu ni bilo znano, v katerem delu Sydneya in katerem posloppju je bila njegova ječa.

Sedaj je bila vrsta na njem, da uteši radovednost mladega zdravnika, ki je slutil, da je bilo izginotje obeh zaljubljenecv v njemu neznanu tesni zvezi. Dr. Bloomsteed je

kljub svojim mladim letom vzbudil v njegovem sreju zaupanje in Ivan je bil v takem položaju, da si sam ni mogel več pomagati.

Če pričakuje od maldega zdravnika sveta, potem mu mora pojasniti vse ozadje svojega bivanja z Dolores v Sydneyu, kakor tudi svoje in njeno skrivnostno izginotje ter namen svojega obiska.

Ivan ni vedel, ali mu bo lahko dr. Bloomsteed pomagal. Vedel pa je, da bo mnogo varneje zanj, če se zaupa mlademu zdravniku, kakor pa sydneyjski kriminalni policiji.

Tako je dr. Bloomsteed v dobri uri zvedel vse podrobnosti Ivanove življenjske zgodbe, njegovih vlogi v »Zadevi 1949«, o tem, kako je Dolores odločilno posegla v njegovo življenje, o njenem begu iz Bombaya, potovanju v Avstralijo in sydneyjskih dogodkih.

Čim bolj se je Ivanovo pripovedovanje bližalo koncu, tem resnejši je postajal obraz mladega zdravnika. Ko je Ivan olajšano končal, je dr. Bloomsteed vstal in začel z dolgimi koraki molče meriti dolžino in širino svoje jedilnice.

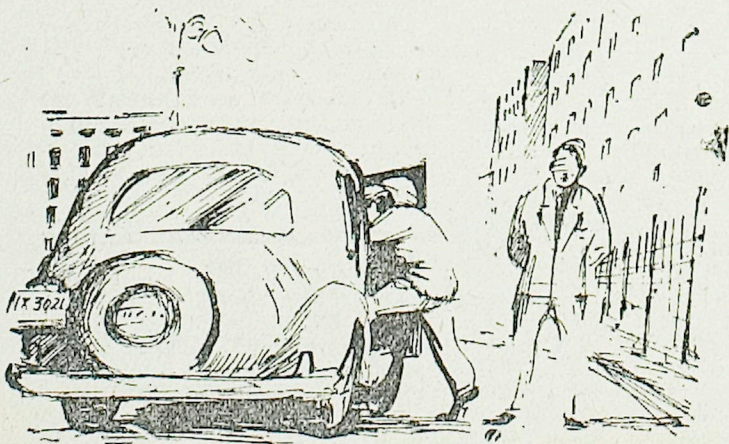
Prav nič ni bil navdušen nad tem, kar je pravkar slišal od svojega gosta.

Sredi belega dne je nepričakovano zvedel zaroto, ki jo je zasnoval Stalin proti znanemu evropskemu državniku N. N.

Njegova dolžnost bi seveda bila, da nemudoma obvesti o tem nameravanem atentatu pristojne oblasti, čeprav je sedel človek, ki ga je Moskva izbrala za to dejanje, v njegovi jedilnici v Sydneyu in ni kazal niti najmanjšega veselja, da to dejanje izvrši!

Tokrat je bil dr. Irwing Bloomsteed v še hušjih škripcih, kot tisto jutro po izginotju lepe Dolores. Tudi on je bil mnenja, da so jo ugrabili agenti sovjetske tajne službe, prav tako pa ni tudi on našel nobene razlage za nepričakovani preobrat minule noči.

Bližala se je že ura popoldanskega zdravniškega pregleda v bolnici. Dr. Bloomsteed ni našel še nobene rešitve iz položaja, v katerem se je znašel samo zato, ker se mu je prikupila lepa pevka v »Nočni zvezdi«.

TELESNA-VZGOJA

Telesno-vzgojna društva iz naše Primorske so pripravljena na republiški zlet »Partizana«

Okrajni zlet »Partizana« v Kopru je po svojem množičnem uspehu in pomenu presejal okvire samo telovadnega nastopa. Svečano razvite prapora društva »Partizana«, Koper

Telesno-vzgojna društva »Partizana« iz primorskih okrajev: iz goriškega, sežanskega, postojnskega ter tolminskega in koprškega so se že zgodaj letos, marca, aprila, pričela pripravljati na republiški zlet v Ljubljani. Po takih temeljnih in resnih pripravah tudi uspeh ni mogel izostati. To so pokazali tako nastopi posameznih društev »Partizana« na Primorskem, posebno pa še njihovi skupni nastopi — okrajni zleti. Ti nastopi so pokazali, da so se primorski telovadci dobro pripravili na republiški zlet, na katerem nas bodo lahko častno zastopali. Veliki, skupni nastopi članov društev »Partizana« so bili v vseh primorskih okrajih. V Ajdovščini za goriški okraj, v Sežani, v Tolminu ob okrajnem mladinskem festivalu ter v Postojni 5. in 6. junija.

O delu in uspehih najboljših društev »Partizana« na Primorskem smo v našem listu že poročali. Ti nastopi so pokazali tako po številu društev kot po številu nastopajočih telovadcev, da je naše primorsko ljudstvo v mestih, tovarnah pa tudi po vaseh, razumelo velik pomen telesno-vzgojne organizacije »Partizana«. Zato je vzljubilo, predvsem pa še naša mladina, to svojo organizacijo, v kateri lahko vsestransko krepiti telo in duha. Saj v njej najde tudi mnogo prijetnega razvedrila po učenju in delu in tako raste v nov, lep in zdrav rod vedrih graditeljev lepše bodočnosti. Zato je tudi priliv novih članov z vsakim nastopom, z vsakim dnem vse večji. Pa tudi spretnost, izurjenost in znanje telovadcev. To so pokazali vsi nastopi na Primorskem. Zato ni čudno, da bodo na III. republiškem zletu v nedeljo v Ljubljani, n a tem prvem večjem obračunu dela organizacije »Partizana«, primorski telovadci sodelovali v tako velikem številu. Samo iz goriškega okraja jih bo nad 1.100. Goriški okraj ima danes že 12 društev »Partizana«. Najboljši sta društvi iz Zalega hriba in Nove Gorice. Prvo bo poslalo na zlet v Ljubljano 120, drugo pa 130 nastopajočih. Pa tudi ostali okrajni ne zaostajajo za goriškim. »Partizana« si je med našim primorskim ljudstvom utrl pot.

To je pokazal tudi nedeljski okrajni zlet »Partizana« v Kopru, na katerem je nastopilo nad 700 telovadcev. Prav poseben poudarek pa je okrajnemu zletu dalo svečano razvite prapora društva »Partizana« Koper ter uradna otvoritev njegovega letnega telovadišča ob samem morju.

Zlet se je pričel ob 14,30 z obhodom vseh nastopajočih v telovadnih krojih skozi mesto, na čelu z zastavami in vojaško godbo iz Portoroža. Koprške ulice se niso videle toliko naše mladine. Ze sam obhod po mestu je nudil nepozabno sliko. Dolga vrsta v štiristopih, od najmlajših, cicibanov do članov, je strumno korakala proti letnemu telovadišču, kjer so v lahmem vetru vihrale številne zastave.

Prireditve je začel v imenu okrajne zveze Partizana tov. Črtomir Kolenc, ki je poudaril pomembne uspehe mladih telovadnih društev v koprskem okraju in se hkrati zahvalil za vsestransko pomoč ljudski oblasti. Nato je izročil koprskemu društvu Partizana, ki je najstarejše v okraju, prvi društveni prapor in jim hkrati čestital k doseženim uspehom. V imenu koprškega društva se je zahvalil tov. Oskar Venturini, ki je dejal, da bodo člani društva nadaljevali z začeti uspehi in pod novim praporom še razširili svoje vrste. Zbrane telovadce in občinstvo je nato pozdravil v imenu okrajnega odbora Zveze komunistov Slovenije tov. Stane Furlani. Tov. Venturini je ob zaključku prireditve izročil piranski moški in ženski odbojkaški ekipi Partizana lep pokal, ki so si ga nedavno priborili na odbojkar-skem turnirju v Kopru.

Nato je sledil telovadni nastop, ki je obsegal najrazličnejše točke. Občinstvu so zlasti ugajale harmonično izvedene proste vaje pionirjev in pionirk, članov in članic ter mladincev in mladink, s katerimi bodo tudi nastopili prihodnje nedeljo na zletu v Ljubljani. Zelo je ugajala tudi točka »Ritmične vaje«, ki so jo izvedle mladinke in vaje na orodju, kjer so zlasti žele odobravanje mladinke in članice s svojimi izvajanci na dvovišinski bradli. Obilo priznanja in tople prisrčnosti so poželi zopet naši najmlajši s svojimi pestrimi točkami, rajanjem, petjem in štafetnimi borbami.

Ob zaključku prireditve sta se srečali odbojkaški ekipi koprškega in piranskega Partizana. Zmagali so zaslužno Koprčani z rezultatom 3:0 (15:9, 15:11, 15:11). Tekma je bila ena najbolj kvalitetnih, kar smo jih do zdaj gledali med domačimi moštvi v okraju, kar dokazuje, da v odbojki vidno napredujemo. Sodil je odlično Janovski.

Celotna prireditve je odlično uspela in je občinstvo navdušeno zapuščala letno telovadišče. Škoda, da je slabo vreme ob koncu nekoliko pokvarilo zaključek.

PIRAN ZMAGOVALEC slovenske zapadne skupine

Z nedeljsko zaslužno zmago nad enajstorico Domžal je Piran izšel kot zmagovalec iz nogometnega prven-

Vem, dragi bralci, da komaj čakate zvedeti, kako sva se z Juco »poglihala«, kakor sem vam zadnjič obljubil. Teško mi je pri sreči, da tokrat ne morem izpolniti, in sicer iz višjih moralnih razlogov. Mislim, da mi ne boste zamerili, toda sklenil sem, da danes ne bom pometal pred svojim pragom. Lahko vam samo povem, da sva se v resnici »poglihala«, toda sporazum je strogo zaupne narave in ni za javnost. Morda bo kdo rekel, da nisem moč beseda, da sem »cavata« pri hiši ali pa bo našel še hujše izraze, toda to me ne bo toliko peklo, kakor če bi izdal hišne skrivnosti. Tolaži me edino to, da se podobne stvari dogajajo tudi drugim v vseh letnih časih in na vseh petih kontinentih. Ljudje smo pač takšne narave, da raje druge ogovarjamo, se jih »špotamo«, intriguiramo in mnogokrat smo sami žrtve tujih intrig. Edino to vam lahko odkrijem, da sva se z Juco pomirila v ponedeljek 7. junija, ko se je vrnila z zborovanja v Štjaku. V moji hiši vlada sedaj popolna harmonija, kakor prve dni po poroki. Sklenila sva pakt vzajemne pomoči, kot je sedaj v modi med državami, ki jim grozi agresija od zunaj.

Po pravici povedano, sedaj tudi ni čas za krege. Na polju imamo toliko dela, da ga ne zmoremo. Ne vem, ali bi obiral grah, ali češnje, krompir, bučice, okopaval plevel itd. Povrh nam pa še koloradski hrošč dela preglavice. Samo mi kmetje znamo, kako trdo moramo delati v teh letnih mesecih.

Ko se zvečer trudim vrnem domov, komaj utegnem pogledati pri-spevke svojih dopisnikov. Po dopisih sklepam, da imajo tudi drugod dela čez glavo. Sprašujejo me tudi za razne nasvete, kakor da sem poljedelski strokovnjak ali pa direktor Zavoda za pospeševanje gospodarstva. Res

stva slovenske zapadne lige in si priboril pravico za vstop v slovensko-hrvatsko ligo. Zmaga Pirana je povsem zaslužena, čeprav je morda pred temi koli imela koprška Aurora večje izgleda za dosego prvega mesta. Koprčani so pa nepričakovano popustili in zapustili igrišče v obeh zadnjih kolih praznih rok in si tako zapravili največjo možnost končne zmage.

V zadnjem kolu je Slovan, ki je nad Aurora zmagal v Kopru, pretekkel Koprčane v lestvici in se uvrstil na drugo mesto.

Iz slovenske lige izpadeta kot zadržanja v lestvici enajstorici Jesenic in Domžal. Nova člana bosta pa izšla iz kvalifikacijskih tekem, ki jih bodo morali odigrati zmagovalci poedinih podveznih prvenstev. V tem tekmovalju bosta nastopili tudi moštvi Stila in Sežane.

Piranski enajstorici, ki je z velikim uspehom zastopala koprski okraj v slovenskem republiškem prvenstvu, čestitamo k lepi športski zmagi.

Zmagovita enajstorica nogometnega društva Soline — Piran

Barba Vane pravi...

je, da sedaj po časopisih povsod ponujajo mesta direktorjev, toda ne pade mi niti na misel, da bi se za takšna mesta potegoval. Svojeje mesto kot Vane ne zamenjam z nobeno gospodarsko funkcijo na svetu, razen če bi me izvolili za milijonarja, da bi si kupil nekaj modernih hišnih strojev in da bi si ogledal malo sveta, seveda z Juco.

Zal sem moral odkloniti tudi nekaj vabil za obisk Ospa, Dekanov, Krasa, Portoroža in Pirana. Ošel bom pa prihodnji teden na daljši obisk v Brkini in Čičarijo, da si ozdravim astmo, ki me napada že nekaj mesecev. Pravijo, da ni boljše kraja in zraka, kot je tam gor. Morda se vam bom od tam kaj javil in opisal, kako se mi je godilo.

Iz Sežane mi piše neka nova dopisnica: »Dragi Vane! Prosim te, da me ne vržeš v koš!« Seveda te ne bom vrzel, ker te niti ne poznam. Če pa pridem v Sežano in te bom spoznal, pa mi boš ugajate bom vrzel v listje, če boš ti hotela! Praviš, da si bila na krožnem kolesarskem potovanju Sežana—Lokve—Divača—Sežana in da je cesta med Divačo in Lokvami tako luknjasta, kakor da so Lokavci po njej vozili žvepleno kislino. To sem svoj čas ugotovil tudi jaz. Toda Lokavci so mi takrat zagotovili, da ni majo denarnih sredstev za popravilo ceste. Sklenili so, da jo bodo najceneje asfaltirale njihove krave, ko se bodo vračale s paše domov.

Iz Ospa pa pravijo, naj pridem pogledat, kako nekateri delavci, ki so zaposleni pri podjetju za regulacijo hudournikov, uporabljajo gumijaste škornje ne samo pri delu v podjetju, temveč tudi pri svojem privatnem delu doma. Razen tega sta na 30 delavcev kar dva delovodja, ki ne vesta, kaj bi delala, pa hodita

Sežanski športniki se uveljavljajo

Prvo nogometno društvo v Sežani je bilo ustanovljeno leta 1923 pod okriljem takratne »Zveze mladinskih društev« iz Trsta, ki jih je vodil tovariš Ivan Regent in je nosilo ime »Tabor« Sežana.

Leta 1925 so italijanske oblasti društvo razpustile, ker so se v njem zbirali napredni Slovenci. Tako je Sežana po razpustu društva »Tabor« in še prej »Sokola« izgubila vsa telovadna in športna društva in tako v športnem pogledu zaostala. Leta 1933 so hoteli Italijani obnoviti društvo »seveda v italijanskem duhu in so v ta namen zgradili novo nogometno igrišče. Društvo, ki ga je ustanovil takratni »dopolavoro«, je le životarilo, tako da so ga sami Italijani leta 1939 razpustili.

Sele po osvoboditvi se je ustanovilo novo društvo, tokrat pod upravo prosvetnega društva v Sežani, leta 1946 pa se je osamosvojilo kot »Fizkulturno društvo« Sežana. Ko so bile odstranjene prve zapreke, si je društvo ob znatni podpori Sežancev in prosvetnega društva toliko dvignilo, da je lahko z uspehom sodelovalo v prvem povojnem nogometnem prvenstvu, ki ga je organizirala ZD TV iz Trsta, ter na tekmah za pokal ZDTV doseglo drugo častno mesto.

Pravi razmah pa je društvo došlo šele po priključitvi k FLRJ. Ustanovljeno je bilo novo »Telovadno

društvo«, ki je začelo gojiti vsestransko telesno vzgojo, treba je bilo začeti vse na novo, vendar odborniki in vodniki se niso ustrašili dela ter leta 1948 je društvo imelo svojo samostojno telovadno akademijo, gostovalo je po raznih bližnjih vaseh ter imelo tudi daljšo turnejo, in sicer v Bovcu, Kobaridu in Tolminu.

Nogometno moštvo je medtem že igralo tekme za prvenstvo primorske skupine in se stalno obdržalo v sredini lestvice. Šele leta 1953 je moštvo doseglo svoj največji uspeh s tem, da si je osvojilo naslov prvaka primorskega centra. To je bila hkrati tudi najlepša proslava 30-letnice ustanovitve društva, res škoda, da je na kvalifikacijskih tekmah izpadlo in tako smo tudi v tekočem letu bili priča borbi za ponovno osvojitve naslova. Moštvo nas ni razočaralo in je tudi v letošnji sezoni osvojilo naslov prvaka.

Društvo se je v čast tridesete obletnice preimenovalo iz SSD Zvezničar v ŠD Tabor Sežana. Društvo pa nima samo dobre nogometne, tudi balincaji nočejo zaostati. Ze prvo leto po ustanovitvi balinarske sekcije v sklopu društva so se balincaji proslavili in osvojili prvo prvenstvo Primorske in s tem prehodni pokal, ki ga je podelila Keglaška zveza Slovenije. Za tekoče leto jih čakajo še nadaljnji napor, morali bodo braniti naslov prvaka na prihodnjem balinarskem prvenstvu Primorske, ki bo tokrat v Sežani. RS

»Proleter« zmagal že tretjič na kolesarski dirki po Istri

V nedeljo se je zaključila v Kopru štiridnevna etapna mladinska kolesarska dirka po Istri, ki so jo že četrty organizirali kolesarski klubi Reke, Pulja in Kopra in ki je največja tovrstna športna prireditve v državi.

Kot smo že predvidevali pred dirko, je v ekipnem plasmanu nadmočno zmagal koprski kolesarski klub Proleter s Picigo, Miklavčičem in Vižintinom.

Naši mladinci so se tudi tokrat morali boriti z močno konkurenco, saj so štartali iz Kopra vsi najboljši mladi dirkači iz vse naše države. Tokrat niso manjkali niti Makedonci, ki so s svojo ekipo bili največje presenečenje, saj so bili vedno med najboljšimi in borbenimi skozi vse etape.

Najboljši Koprčan je bil mladi Piciga Rajko, ki je izgubil poedinsko prvo mesto v lestvici samo zaradi gumidefeka, ki ga je doletel tri kilometre pred koncem druge etape v Raši. Za njim je takoj uvrstili Miklavčiča, ki je prav tako utrpel gumidefekt v Poreču.

Od gostov so se, poleg že zgoraj navedenih Makedoncev, dobro obnesli tudi ljubljanski kolesarji Iliri-je, Odreda in Ljubljane, predvsem pa Flais, Šebenik in Bergant, ki sta do zadnjega dne bila med prvimi v lestvici.

Od istrskih sosedov je letos, takoj po drugi etapi, odpovedalo reško moštvo, ki je zaradi številnih okvar opustilo vsako nado na končno zmago.

Realiteta agencija KOPER

nudi v komisijsko prodajo: Kompletno jadralno čolno »Sloka« z jadri in pripadajočimi vrvmi, ribiške elektrogeneratorje za ribolov, kompletne z motorji in svetilniki telesi, kompletne ribiške barke — motorne jadralnice ter navadne na vesla za ribolov, razne foto in radio aparate, komade in kompletne pohištva, pisalne in računske stroje mešalne stroje za pekarsko obrt, razno konfekcijo in drobnih inventar za gostinska podjetja.

Istočasno javlja, da sprejema v komisijsko prodajo vse vrste premičnih in nepremičnih.

Na razpolago ima za prodajo več stanovanjskih hiš z obdelovalnim zemljiščem, ter sama zemljiška telesa v bližini Kopra, Izole, v Pradah.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Milko Stolja — Tiska tiskarna »Jadrana« — Vsi v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorjeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predal 2.